

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки та соціальної роботи**

**Розвиток мережі спеціалізованих сервісів
надання соціально-психологічної допомоги
постраждалим від домашнього насильства
(на прикладі Чернівецької міської
територіальної громади)**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав:

студент 2 курсу, 214м.з. групи
Чебан Роман Михайлович

Керівник:

кандидат історичних наук,
доцент **Шманько О.В.**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри*

протокол № _____ від _____ 2025 р.

Зав. кафедрою _____ проф. Тимчук Л.І.

Чернівці – 2025

АНОТАЦІЯ

Чебан Р.М. Розвиток мережі спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства (на прикладі Чернівецької міської територіальної громади). – Кваліфікаційна робота.

Кваліфікаційна робота аналізує особливості роботи спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі, які функціонують на території Чернівецької територіальної громади Чернівецької області. Розглянуто суть поняття «Домашнє насильство» його особливості, форми та наслідки. Проаналізовано нормативно-правову базу, направлену на протидію домашньому насильству та принципи міжвідомчої взаємодії між суб'єктами, які працюють в сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Описано результати роботи сервісів протягом 2021-2025 рр. з метою розкриття тенденцій домашнього насильства за останні 5 років. Проведено опитування постраждалих осіб щодо роботи сервісів підтримки та допомоги. Запропоновано шляхи покращення якості соціальних, психологічних та інших послуг, які надаються спеціалізованими сервісами постраждалим від домашнього насильства.

Ключові слова: домашнє та/або насильство за ознакою статі, спеціалізовані сервіси надання соціально-психологічної допомоги, нормативно-правова база, Чернівецький міський центр соціальних служб, мобільна бригада надання соціально-психологічної допомоги, денний центр з кризовою кімнатою, притулок для постраждалих від домашнього та/або насильства за ознакою статі.

ABSTRACT

Cheban R. M. Development of a Network of Specialized Services Providing Socio-Psychological Assistance to Victims of Domestic Violence (on the Example of the Chernivtsi City Territorial Community). – Qualification thesis.

The qualification thesis analyzes the specific features of the work of specialized services providing socio-psychological assistance to victims of domestic and/or gender-based violence operating within the Chernivtsi City Territorial Community of the Chernivtsi Region. The essence of the concept of “domestic violence” is examined, along with its characteristics, forms, and consequences. The regulatory and legal framework aimed at combating domestic violence is analyzed, as well as the principles of interagency cooperation among the entities working in the field of prevention and response to domestic violence. The results of the services’ activities during 2021–2025 are described in order to reveal trends in domestic violence over the past five years. A survey of victims was conducted regarding the work of support and assistance services. Ways to improve the quality of social, psychological, and other services provided by specialized agencies to victims of domestic violence are proposed.

Keywords: domestic and/or gender-based violence, specialized socio-psychological assistance services, regulatory and legal framework, Chernivtsi City Social Services Center, mobile team for socio-psychological assistance, day center with a crisis room, shelter for victims of domestic and/or gender-based violence.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Р.М. Чебан

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО ТА/АБО НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ.....	8
1.1. Домашнє насильство: визначення, форми, наслідки.....	8
1.2. Цілі, завдання та принципи надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі.....	18
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ СЕРВІСИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО ТА ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА.....	27
2.1. Теоретичні засади та нормативно-правова база функціонування спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі.....	27
2.2. Принципи міжвідомчої взаємодії між суб'єктами, які діють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.....	33
Висновки до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РОБОТИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СЕРВІСІВ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА, ЯКІ ФУНКЦІОНУЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	42
3.1. Типи спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі.....	42
3.2. Аналіз роботи мобільної бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства.....	57
3.3. Аналіз роботи Денного центру надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства, Кризової кімнати та Притулку для постраждалих від домашнього насильства.....	62
Висновки до розділу 3.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ.....	84

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЧМЦСС – Чернівецький міський центр соціальних служб.

КК – Кризова кімната

УПП – Управління патрульної поліції

СПДН – Сектор протидії домашньому насильству

СЮП – Сектор ювенальної превенції

ВСТУП

В сучасному українському суспільстві однією з найбільших проблем є домашнє насильство, яке щороку завдає шкоди тисячам людей в Україні. Незважаючи на багато законодавчих ініціатив, прийняття Стамбульської конвенції та підвищення уваги до прав людини, проблема залишається актуальною. За даними національної сервісної служби, кількість звернень з приводу домашнього насильства постійно зростає. Це свідчить про те, що це явище більш поширене, а також про те, що більше людей вірять у систему допомоги, яка може допомогти з цими проблемами.

Протягом останніх років в Україні спостерігається значний прогрес в боротьбі з домашнім насильством. Ухвалено низку нормативно-правових актів, створено мережу спеціалізованих сервісів з надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства. Засоби масової інформації, соціальні мережі широко висвітлюють проблему домашнього насильства. Однак існують кілька перешкод для успішного впровадження соціальної політики, спрямованої на боротьбу з домашнім насильством.

На якість надання допомоги постраждалим від домашнього насильства також негативно впливає брак міжвідомчої взаємодії та фахової підготовки. Фахівці соціальної сфери, які працюють з постраждалими та кривдниками, повинні бути професійно підготовлені, щоб надати якісну допомогу. Починаючи з 2025 року особлива увага буде приділена роботі з кривдниками, а не лише постраждалими. Судові рішення вимагають, щоб кривдники проходили програму психологічної реабілітації. Це має стати ефективним інструментом для запобігання домашньому насильству в майбутньому.

З початком повномасштабної війни на території України спостерігається зростання рівня стресу, тривожності та агресії серед населення. Це призводить до

збільшення випадків домашнього насильства та ускладнення його різновидів. В цих обставинах ефективне функціонування системи соціально-психологічної допомоги постраждалим є надзвичайно важливим.

Своєчасне виявлення випадків домашнього насильства, надання невідкладної допомоги та довгострокова реабілітація постраждалих залежить від злагодженої роботи спеціалізованих служб, таких як кризові кімнати, притулки, мобільні бригади та телефон довіри.

Все вище відзначене і визначило **актуальність** магістерської роботи, яка полягає в низці факторів. По-перше, незважаючи на зміни в законодавстві та розвиток спеціалізованих послуг соціально-психологічної допомоги, є значні прогалини у функціонуванні, доступності та якості послуг. На низькому рівні залишається система міжвідомчої взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи з протидії насильству і сім'ї. По-друге, не було проведено комплексних аналізів ефективності спеціалізованих програм соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства на різних етапах, від початку звернення до повного відновлення постраждалих. По-третє, оскільки військовий стан створює нові проблеми, необхідно змінити існуючі методи та придумати нові способи роботи з постраждалими та кривдниками, особливо з тими, хто пережив травматичний досвід під час конфлікту.

Ряд українських науковців працювали над вивченням домашнього насильства. Серед них Л.Сукманова [60], Я.Юрків [64], О.Полковенко [35]. В своїх працях вони обґрунтовують поняття домашнього насильства та визначають основні причини вчинення насильства в сім'ї. О.Качемировська та Г.Христова [63], [25] детально охарактеризували стандарти надання соціальних послуг у сфері протидії домашньому насильству. Я.Бордіян [17], Т.Журавель [18], О.Мілорадова [29] працювали над проблемами вчинення домашнього насильства щодо дитини. Питання створення та функціонування спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього

насильства описали в своїх працях Л.Андрієвська [3], О.Калашнік [22]), О.Ковальчук, О.Качемировська [20] та інші.

За останні роки Україна зробила великий крок вперед в питання запобігання та протидії домашньому насильству, Ці зміни стали можливими завдяки змінам в законодавстві країни. Багато корисної інформації можна отримати із таких нормативно-правових актів: Закон України «Про соціальні послуги»[49], Конвенція Ради Європи «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами»[51], Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»[52]. Постанова Кабінету Міністрів України « Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи в сфері запобігання та протидії домашньому насильству» [46], Постанови КМУ про затвердження Типових положень по спеціалізованим сервісам, Державні стандарти надання соціальних послуг та ряд інших законодавчих, галузевих нормативних актів.

Об'єкт дослідження – мережа спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або гендерно зумовленого насильства як складова системи соціальної роботи.

Предмет дослідження – особливості та ефективність діяльності сервісів підтримки постраждалих від домашнього насильства на прикладі Чернівецької міської територіальної громади.

Мета роботи полягає у визначенні особливостей організації та результативності функціонування сервісів підтримки постраждалих від домашнього та гендерно зумовленого насильства, а також у виявленні шляхів підвищення ефективності їх діяльності в умовах Чернівецької міської територіальної громади.

Для досягнення мети магістерської роботи поставлені наступні **завдання**:

1. Розкрити поняття домашнього насильства, його форми, причини та наслідки, а також проаналізувати основні теоретичні підходи до розуміння насильства в сім'ї та гендерно зумовленого насильства;

2. Охарактеризувати цілі, завдання та принципи надання соціально-психологічної допомоги постраждалим, визначити її місце в системі соціальної роботи;

3. Проаналізувати нормативно-правову базу України та міжнародні документи, що регулюють діяльність спеціалізованих сервісів протидії домашньому насильству;

4. Дослідити структуру, функції та особливості діяльності спеціалізованих сервісів Чернівецької міської територіальної громади: мобільної бригади, денного центру, кризової кімнати та притулку;

5. Провести аналіз ефективності роботи спеціалізованих сервісів за 2021–2025 рр., виявити тенденції, проблеми та сильні сторони їх функціонування, з урахуванням результатів опитування постраждалих, та розробити рекомендації щодо удосконалення системи підтримки постраждалих

В роботі використано теоретичні (аналіз типології, системно-структурний аналіз, порівняльний аналіз) та емпіричні (аналіз статистичних даних, соціологічне спостереження, аналіз нормативно-правової бази, опитування) **методи дослідження.**

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше здійснено аналіз та узагальнено результати роботи спеціалізованих сервісів надання допомоги постраждалим від домашнього насильства за 2022 - 2025 рр в межах Чернівецької міської територіальної громади, що дало можливість на прикладі окремої територіальної громади розробити практичні рекомендації щодо оптимізації роботи вказаних сервісів.

Практичне значення полягає в розробці рекомендацій щодо удосконалення роботи системи спеціалізованих сервісів, покращенні міжвідомчої взаємодії між суб'єктами, які надають послуги в сфері протидії домашньому насильству.

Апробація результатів дослідження. Окремі положення кваліфікаційної роботи були представлені у доповіді «Спеціалізовані сервіси надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства у Чернівецькій міській територіальній громаді», виголошеній у рамках захисту проєктів в ході підвищення кваліфікації на базі організації «UNICEF» (сертифікат 6MwHOEA8F від 16.02.2025 р.), а також доповіді «Залучення коштів міжнародних донорів у допомозі постраждалим від домашнього насильства у Чернівецькій міській територіальній громаді», виголошеній у рамках захисту проєктів в ході підвищення кваліфікації на базі організації «UNICEF» (сертифікат 6MwHOEA8F від 16.02.2025 р.) Інституту лідерства та управління Українського Католицького університету (сертифікат <https://app.academyocean.com/verify/6ITkFmGKVuebZvZ8> від 05.03.25 р.).

Структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів та семи підрозділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи 75 аркушів.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО ТА/АБО НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

1.1. Домашнє насильство: визначення, форми, наслідки

Теоретичні основи протидії домашньому насильству є об'єктом дослідження в галузі соціології, психології, соціальної роботи та інших наук. Нижче наведено основні теорії сімейного насильства.

Насильство в родині може бути наслідком суспільних стереотипів та традицій. Культурні аспекти можуть бути основною причиною домашнього насильства, як вважав Т. Парсонс)[92]. Згідно з цією теорією, соціальні стереотипи, традиції, норми та цінності можуть спричинити насильство, визначаючи роль жінок у відносинах і дискримінуючи їх. Такі явища, як правило, відбуваються в країнах, де панує Іслам, і в Африканських країнах.

Наступна теорія пов'язує домашнє насильство з взаємозв'язком між соціальними структурами та факторами індивіда. М. Бронфенбренера [73] включає чотири рівні: індивідуальний, міжособистісний, суспільний і культурний. Приклади включають нерівномірний розподіл влади в сім'ї, внутрішні відносини та статус членів сім'ї, а також психологічні особливості особи. Є також теорія, яка пов'язує домашнє насильство з особливостями людини. Згідно з цією теорією, фактори, які можуть спричинити насильство, включають імпульсивність, проблеми зі здоров'ям, низьку самооцінку постраждалої особи та здатність адаптуватися до стресу.

Домашнє насильство є складним соціальним явищем, яке вивчається за допомогою різноманітних теоретичних концепцій. Основні теоретичні підходи, які допомагають зрозуміти, що таке домашнє насильство, включають теорію гендеру, теорію властивості, теорію вибору та психологічні теорії.

Згідно з гендерною теорією, домашнє насильство є результатом статевої нерівності та дисбалансу влади. Вона базується на стереотипах, нерівностях і ролях жінок і чоловіків у сім'ї, а також на впливі гендерної ідеології на стосунки та поведінку. Феміністські теоретики та дослідники вважаються авторами гендерної теорії. Е. Стабс та Е. Джонс [96] вивчали, як соціальні інституції нормалізують домашнє насильство, Е. Піццей заснувала перший притулок для постраждалих жінок у Великій Британії, а М. Джонс [82] запропонував типологію насильства у стосунках, включаючи інтимний тероризм, який чітко пов'язаний із гендерними ролями. Данна теорія стверджує, що одна сторона має непропорційну владу. Вона підкреслює роль, яку відіграє міжособистісна динаміка, коли людина зловживає владою, контролюючи та підпорядковуючи іншого члена сім'ї. Цей метод розглядає домашнє насильство як дисбаланс сил, який виникає в структурі сім'ї.

Психологічні теорії розглядають такі риси характеру, як агресивність, стрес, відсутність емпатії тощо. Леонор Вокер [104] і її «Цикл насильства» є основоположниками цієї концепції.

Теорія вибору Елізабет Сівіц [88] вивчає, як чинники, які не є частиною суспільства, впливають на вибір тих, хто бере участь у домашньому насильстві. У той час як деякі люди використовують насильство для контролю або захоплення влади, інші можуть залишатися в насильницьких стосунках через страх, економічну залежність або інші фактори.

Розуміння теоретичних основ домашнього насильства дозволяє краще зрозуміти сам процес домашнього насильства та розробити ефективні методи

боротьби з цим глобалізованим явищем. До прикладу, ми можемо обговорити стратегії боротьби з домашнім насильством на різних інституційних рівнях:

Таблиця 1.1

Рівень	Заходи протидії
Державні та місцеві органи влади	розробка та прийняття відповідних Законів та нормативних актів, контроль їх виконання.
Правоохоронні органи	реагування на випадки домашнього насильства, притягнення винних до адміністративної та кримінальної відповідальності.
Служби підтримки	надання психологічної, медичної, юридичної допомоги.
Спільнота	формування нульової толерантності, інформаційні компанії, лекції, бесіди, тренінги.

Таким чином, домашнє насильство є складним соціальним явищем, яке має теоретичні коріння та виникає через низку факторів. До прикладу, ми можемо розглянути основні теоретичні підходи до розуміння насильства в сім'ї як соціального явища.

1. Соціальна теорія навчання (Альберт Бандура)[68]. Згідно з цією теорією, середовище кривдника формує насильство. До прикладу, діти бачать, як батьки чинять насильство в сім'ї, і потім сприймають це як норму. Ця стратегія зосереджена на навчанні та вихованні.

2. Теорія функціоналізму в структурі сімейних відносин. Згідно з цією теорією, дисфункціональні елементи сімейної структури можуть спричинити домашнє насильство. Дана теорія була сформована Талкоттом Парсонсом[93].

3. Концепція контролю та можливих конфліктів. Данна теорія стверджує, що нерівний контроль над ресурсами в сім'ї є причиною домашнього насильства. Насильство може бути інструментом для збереження або повернення контролю над статусом або фінансовими ресурсами. Створив та розвинув дану теорію Майкл П. Джонсон.[82].

4. Гендерна нерівність і теорія патріархату(Сімона Де Бувуар та Джудіт Бетлер)[96]. Згідно з цією теорією, домашнє насильство визначається як прояв нерівності та дискримінації, пов'язаної з гендером. Вона стверджує, що соціальні та культурні стереотипи про ролі та силу гендеру створюються насильством, оскільки чоловіки вважаються сильними та контролюючими, тоді як жінки вважаються слабкими та підкореними.

5. Теорія особистих факторів (Річард Лазарус).[94]. Ця теорія звертає увагу на особисті риси кривдника, такі як психічний стан, агресивність і наявність девіантних поведінкових моделей. Дана теорія не має конкретного автора, багато науковців розглядають індивідуальні риси особи серед чинників ризику домашнього насильства.

6. Кризисна та стресова теорія. (Джеральд Каплан та Річард Лазарус). Згідно з цією теорією, стресові та кризові події в сім'ї, такі як безробіття, фінансові проблеми та проблеми зі здоров'ям, можуть спричинити домашнє насильство.

Якщо проаналізувати визначення домашнього насильства в різних законах і міжнародних документах, можна побачити та зрозуміти різні точки зору на це негативне явище.

Наприклад, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визначає «домашнє насильство» як «фізичне, сексуальне, емоційне, економічне чи

психологічне насильство, яке спричиняється однією особою, яка знаходиться в сімейному чи подружньому стосунках, внаслідок якого інша особа стає жертвою насильства».[102]. Це визначення дозволяє зрозуміти, що домашнє насильство є складним явищем, яке має багато факторів. ВООЗ визначає, що насильство може проявлятися в різних формах, включаючи психологічне (погрози, психологічний тиск, образи, знущання, залякування), фізичне (штовхання, ляпаси, побиття), сексуальне (тиск, примус до сексу, насильство), економічне (контроль над матеріальними цінностями, обмеження доступу до ресурсів, заборона працювати або навчатися).

Тепер розглянемо визначення, яке надає Організація Об'єднаних Націй (ООН). Цей термін означає: «Домашнє насильство включає будь-які дії, що спричиняють фізичний, сексуальний, психологічний або економічний негативний вплив чи страх в контексті домашніх чи сімейних стосунків»[101]. Це визначення вказує на те, що страх може вплинути на психічне та фізичне здоров'я потерпілої. ООН підкреслює, що насильство відбувається в сімейних стосунках. Це означає, що насильники можуть бути членами родини або іншими близькими людьми.

Багато відомих психологів сьогодні працюють над проблемою домашнього насильства. Вони звертають увагу на елементи контролю та домінування в стосунках, а також на різноманітні форми агресії, динаміку та циклічність домашнього насильства. Зокрема, Майкл П. Джонс у своїй роботі «Конфлікт і контроль: гендерна симетрія та асиметрія в домашньому насильстві» (2006), розглядає важливі аспекти домашнього насильства, які включають нерівність між чоловіками та жінками в контексті конфлікту та контролю.

Протягом останніх років в Україні було прийнято низку законодавчих актів і протоколів, спрямованих на боротьбу з домашнім насильством та захист прав постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

20 червня 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон 0157 для ратифікації Стамбульської конвенції 2011 року.

Закон України 2017 року «Про запобігання та протидію домашньому насильству» Цей закон є однією з найважливіших законодавчих ініціатив, спрямованих на боротьбу з домашнім насильством.

Закон України «Про судоустрій та статус суддів» (2016) Цей закон визначає процедуру розгляду справ про домашнє насильство.

Закон про національну поліцію України (2015 рік). Даний закон розширює повноваження поліції щодо боротьби з домашнім насильством, додаючи патрульних поліцейських для реагування на екстрені випадки. Сектори протидії домашньому насильству (СПДН) стали частиною Національної поліції з березня 2017 року. Такі групи реагування отримали назву «ПОЛІНА» в червні 2017 року. Згідно офіційного сайту національної поліції України «pri.gov.ua» в червні 2021 року в 27 містах країни було створено 45 мобільних груп протидії домашньому насильству. Станом на липень 2025 року в Україні працюють 29 СПДН і 86 мобільних груп (ukriform.ua).

Згідно з Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» соціальна робота з постраждалими особами від домашнього насильства здійснюється на таких принципах:

- забезпечити безпеку постраждалих і захистити їхні основні права та свободи, включаючи право на життя, свободу та особисту недоторканність, повагу до приватного та сімейного життя, справедливий суд і правову допомогу відповідно до засад Європейського суду з прав людини;
- приділяти достатню увагу кожному випадку домашнього насильства;
- охоплення непропорційного впливу домашнього насильства на жінок, чоловіків, дітей та дорослих, а також дотримання принципу забезпечення рівних прав жінок і чоловіків під час реагування на випадки домашнього насильства;
- прийняти до уваги суспільну небезпеку домашнього насильства та забезпечити нульову толерантність до його проявів;

- шанобливе ставлення та неупереджене ставлення до жертв домашнього насильства;
- захисту інформації про жертви домашнього насильства та свідків;
- готовність допомогти постраждалим особам, за винятком недієздатних і дітей;
- боротьба з домашнім насильством проводиться без будь-якої дискримінації.

Особи, які вчиняють домашнє насильство, далі будемо називати їх кривдниками, зазвичай належать до різних соціальних верств, різного віку, економічного статусу та професійних навичок. Такі люди зазвичай намагаються виправдати свої насильницькі дії, використовуючи такі методи:

- звинувачення постраждалої: насильники намагаються представити постраждалу особу як агресора в обставинах. Вони використовують фрази, такі як «Вона сама цього хотіла», «Вона сама у цьому винна», «Вона мене довела до цього» та інші;
- звинувачення про алкогольне чи наркотичне сп'яніння: деякі злочинці намагаються виправдати свої дії під впливом алкоголю чи наркотиків. Однак перебування в стані сп'яніння не є обставиною, яка пом'якшує його дії відповідно до законів і загальноприйнятих норм;
- заяви про недолік у розумінні: деякі злочинці можуть намагатися виправдати свої дії, кажучи, що вони неправильно зрозуміли ситуацію або навіть закони.

Домашнє насильство, як соціальне явище, негативно впливає на дітей, які стали потерпілими, свідками чи очевидцями події. Діти, які стикалися з домашнім насильством, швидко розуміють, що говорити про це неприйнятно та може бути небезпечно. Вони стикаються з загрозою отримати травму під час спроби захистити батьків, братів чи сестер або бути свідками домашнього насильства. Вони часто ростуть, розвиваються та живуть у постійному страху. Цей страх стає звичайним. Важливо забезпечити доступ до соціально-психологічної допомоги

дітям, які переживають домашнє насильство. Важливе значення має уміння соціальних працівників і психологів підтримувати психологічний стан дитини. Тим не менш, дитині слід пояснити, що домашнє насильство є неприйнятним.[64]

Зловживання алкоголем та наркотичними засобами є однією з причин домашнього насильства. Як правило, особи, які зловживають, незалежно від статі, демонструють більшу схильність до насильницьких дій. Наслідки вживання алкоголю та наркотиків можуть включати:

- порушення когнітивних функцій: алкоголь заважає міркувати, приймати рішення та судити. Це порушення може спонукати людину до імпульсивних, насильницьких дій, яких можна було уникнути. Вживання алкоголю та наркотиків може викликати дратівливість і загострення конфлікту.

Таким чином, зловживання алкоголем та наркотичними засобами підвищує ймовірність того, що люди будуть діяти насильницьким чином. Необхідно створювати ефективні програми профілактики та реабілітації через змінений стан розуму, проблеми з прийняттям рішень, підвищену агресію та підвищений ризик сексуального насильства.

Незалежно від віку, статі, соціального статусу або культурних особливостей, домашнє насильство може бути вчинене різними людьми. Тим не менш, такі люди найчастіше пов'язуються з домашнім насильством:

- подружжя: домашнє насильство часто відбувається між партнерами, особливо в ситуаціях, коли існує нерівність влади або домінування однієї сторони над іншою в стосунках. Чоловіки та жінки можуть бути як жертвами, так і винуватцями насильства вдома;

- батьки та інші члени родини: діти, які страждають від насильства батьків або інших членів своєї родини, можуть бути вважаються жертвами домашнього насильства. Це може включати фізичне або емоційне насильство;

- дорослі діти: діти можуть бути насильниками в сім'ї. Це може статися через сварки, психологічні проблеми чи інші складні ситуації в сім'ї.

Для забезпечення ефективної протидії домашньому насильству необхідним є не лише належне реагування, а й формування обізнаності та розуміння сутності цього явища. У суспільстві досі поширені численні уявлення та помилкові твердження, які спотворюють реальну картину, сприяють виникненню упереджень і можуть посилювати стигматизацію постраждалих. З метою глибшого усвідомлення природи домашнього насильства доцільно проаналізувати найпоширеніші міфи та зіставити їх із науково обґрунтованими фактами.

Нижче подано розгляд ключових міфів і відповідних їм фактів, що дозволяє сформувати більш коректне уявлення про проблему домашнього насильства.

Таблиця 1.2

МІФ	ФАКТ
Домашнє насильство стосується лише тілесних ушкоджень	Домашнє насильство включає фізичне, психологічне, сексуальне та економічне насильство
Постраждалими від домашнього насильства є жінки	Постраждалими від домашнього насильства можуть бути чоловіки, жінки, діти та особи похилого віку
Постраждала особа завжди може просто залишити кривдника	Часто постраждалим важко залишити свого кривдника. Це зумовлено фінансовими труднощами, відсутністю житла, тощо
Домашнє насильство стосується лише низького соціального статусу, як правило родини СЖО	Насильство в сім'ї може виникнути в родинах з будь яким соціальним статусом, фінансовим становищем

	та рівнем освіти
Якщо постраждала особа не повідомляє про насильство то це не є проблемою	Багато постраждалих від домашнього насильства мовчать через страх, стигматизацію чи відчуття безпомічності. Мовчання не визнає відсутність проблеми, а навпаки стимулює кривдника до нового насильства, оскільки він відчуває безкарність за свої дії
Люди, які вчиняють домашнє насильство завжди агресивні	Кривдники можуть бути харизматичними та маніпулятивними, не завжди проявляючи агресію в публічних місцях

Домашнє насильство не обмежується тілесними пошкодженнями. Воно також включає психологічне, сексуальне та економічне насильство. Не тільки жінки є постраждалими від домашнього насильства. Постраждалими можуть бути чоловіки, діти та люди похилого віку.

Постраждалі не завжди можуть просто залишити свого кривдника. Це пов'язано з фінансовими проблемами, відсутністю житла та іншими причинами.

Насильство в сім'ї не обмежується родинами з низьким соціальним статусом, як правило, родини, які потрапили в складні життєві обставини. Насильство в сім'ї може виникнути в родинх з будь-яким соціальним статусом, фінансовим становищем та рівнем освіти.

Багато постраждалих від домашнього насильства мовчать через страх, стигматизацію чи відчуття безпомічності. Мовчання не означає, що проблема не

існує; навпаки, оскільки кривдник відчуває, що він не буде покараний за свої дії, він заохочує його до більшого насильства.

Люди, які вчиняють домашнє насильство, не завжди агресивні. Кривдники можуть бути привабливими та не завжди агресивними в громадських місцях.

З наведеного вище можна зробити висновок, що в світі в цілому і в Україні зокрема, проблема насильства в сім'ї на даний час одне з поширених негативних явищ суспільства. Для боротьби з ним сформована достатня нормативно-правова база та теоретичні засади протидії домашньому насильству.

1.2. Цілі, завдання та принципи надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі

Незалежно від віку, гендеру та сексуальної орієнтації кожен може зіткнутися з проблемою домашнього насильства. Згідно з опитуванням ООН, рівень домашнього насильства в Україні зріс на 40% за останній рік.

Стаття 126-1 Кримінального кодексу України визначає домашнє насильство як умисне систематичне вчинення фізичного, економічного чи психологічного насильства щодо дружини або чоловіка, чи осіб, які перебувають на стадії розлучення. Злочин може включати фізичні чи психологічні страждання, втрата працездатності, емоційні залежності тощо.(кримінальний кодекс України).[18]

Вікіпедія пропонує більш детальну інформацію про суть домашнього насильства. Домашнє насильство визначається як фізичне, сексуальне, психологічне чи економічне насильство, яке відбувається в сім'ї, у будинку чи між родичами, або між подружжями. Особливість домашнього насильства полягає в тому, що воно відбувається в стосунках, які складаються з довіри, що робить постраждалих особливо вразливими.

Домашнє насильство може приймати різні форми, які часто взаємопов'язані та посилюють одне одного. Фізичне, сексуальне, психологічне та економічне насильство є одними з форм домашнього насильства, визначених законодавством України. Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» не тільки встановлює такі форми, але й визначає, хто відповідає за їх вчинення.[39]

Пропонуємо проаналізувати різні форми домашнього насильства.

Фізичне насильство включає навмисне побиття, стусани та ляпаси; насильницьке обмеження мобільності або знерухомлення людини; погрози вбивства; мордування; залишення в небезпеці; відмова надати медичну допомогу та лікарські препарати або використання неправильного дозування ліків.

Психологічне насильство: залежність, страх, невпевненість в собі та пригнічення волі. Психологічне насильство може проявляти себе у вигляді словесних образ, приниження, переслідування, залякувань, а також погрози завдати шкоди домашнім тваринам або майну.

Насильство, спрямоване на гроші або економічне насильство. Умисне вилучення житла, одягу, їжі, грошей, заборона працювати, контроль над грошима, пошкодження або знищення майна. У результаті цього типу насильства постраждала особа залишається фінансово залежною від кривдника і не може вийти з насильницьких стосунків.

Насильство сексуального характеру будь-які сексуальні дії, які здійснюються щодо людини без її згоди. Це може включати примус до статевих відносин, зґвалтування, дотики небажаного характеру та примус до порнографії, серед інших речей.

Домашнє насильство – це систематичне використання однієї людини над іншою. Це не випадковість, що виникають конфлікти під час сильного емоційного напруження; більшість часу кривдник все робить цілеспрямовано.

В рамках проекту з боротьби проти насильства в 1984 році було розроблено «Колесо», яке охоплювало найпоширеніші тактики кривдників за допомогою

фокус-груп з постраждалими та їхніми колегами. Колесо розкриває модель влади та контролю, а не чітку черговість дій, на відміну від Циклу насильства.

Психолог Ленор Една Вокер представила цикл насильства. Зростання напруги є початком чотирьохступеневого циклу. На другому етапі сталася подія. На третьому етапі відбувається період примирення, коли винуватець намагається виправдати свою поведінку та домовитися про свою провину. Четвертий етап, відомий як «медовий місяць», передбачає новий початок для родини. Але з часом цикл, як правило, починається знову, але вже більш інтенсивно.

Рис 1.1 (колесо насильства).

Випадки домашнього насильства, як правило, впливають на психоемоційний стан жертви. Домашнє насильство також може мати наступні наслідки: фізичні наслідки: це зазвичай фізичні травми, які завдають шкоди повноцінному життю, від синців до тяжких травм, які можуть призвести до інвалідності або смерті.

- психоемоційні наслідки: тривожні розлади, депресія, ПТСР, низька самооцінка, суїцидальні думки, почуття провини та сорому, соціальна ізоляція та багато інших розладів.

- соціальні наслідки: руйнування соціальних зв'язків, втрата роботи, труднощі в спілкуванні з оточуючими та криміналізація (у випадку самозахисту або вторинної віктимізації).

- економічні наслідки включають втрату фінансової незалежності, борги, відсутність ресурсів і проблеми з працевлаштуванням.

- наслідки для дітей: діти, які були свідками або жертвами насильства вдома, часто мають затримку в розвитку, проблеми з поведінкою, проблеми з навчанням і психосоматичні розлади. Гірше за все, діти, які вже доросли, можуть відтворювати поведінку кривдника, вважаючи, що це нормально.

Як було зазначено раніше, кількість випадків домашнього насильства щорічно збільшується. Людина, яка зазнала домашнього насильства, звертається до відповідних органів по допомоги. Це може включати центри соціальних служб, національну поліцію тощо. Постраждалій особі надають комплексну підтримку, яка спрямована на відновлення соціального та психологічного благополуччя людини, допомогу їй адаптуватися до складних життєвих обставин і формування її внутрішніх ресурсів для подолання кризових ситуацій.[42]. Дуже важливо, щоб постраждалі отримували соціальну психологічну допомогу, оскільки в більшості випадків постраждалі стикаються не з фізичними травмами, а з психологічними проблемами, такими як соціальна ізоляція, втрата довіри та руйнування життєвих орієнтирів.

Основними цілями соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства є: забезпечення безпеки та захисту: постраждала особа повинна почуватися в безпеці та захищеній від подальшого насильства. У цьому випадку постраждала повинна заспокоїтися і відновити контроль над своїм життям. Саме в цьому випадку спеціалізовані служби соціально-психологічної

допомоги, які надають притулок, супровід до правоохоронних органів і забезпечення тимчасовим житлом, будуть корисними.[46].

Соціальна адаптація допомагає відновити соціальні зв'язки, подолати ізоляцію та навчитися спілкуватися.[25].

Відновлення психічного здоров'я: допомога в подоланні травм, зниження стресу, тривожності та депресії, робота з почуттям провини та сорому. допомогти відновити самооцінку, впевненість в собі та здатність контролювати емоції.

Розвиток особистісних ресурсів, таких як стійкість, здатність до самодопомоги, здатність до прийняття рішень і здатність вирішувати проблеми. навчити людей ефективним способам подолання стресу та конфліктів.

Запобігання вторинному насильству: розповсюдження інформації про ознаки насильства, навчання людей розпізнавати загрози та створювати плани безпеки.[31].

Досягнення цілей соціально-психологічної допомоги вимагає виконання низки важливих завдань.

1. Оцінка потреб постраждалої особи включає надання первинної психологічної допомоги, оцінку психологічного стану постраждалої та визначення її нагальних потреб, таких як безпека, житло, юридичні та медичні послуги. Особливо в уразливих групах населення, які можуть не звертатися до поліції чи медиків, соціальні працівники часто є першими фахівцями, які виявляють випадки домашнього насильства. Вони повинні створити середовище довіри, щоб постраждала особа могла розкритися та розповісти про свою ситуацію. Соціальні працівники оцінюють фізичну та психологічну безпеку, невідкладні проблеми та довгострокові соціальні, психологічні та фінансові потреби. Цей акт є важливим для створення персоналізованого плану допомоги.[42].

2. Психологічне консультування включає індивідуальні або групові консультації щодо того, як подолати психологічну травму та зрозуміти її наслідки. На даний момент психологом працюють різні підходи, такі як когнітивно-

поведінкова терапія, травмофокусована терапія та інші. Психологи виконують основну роботу в цій галузі, але соціальні роботодавці надають постійну емоційну підтримку та допомагають адаптуватися.[43].

3. Критична дія забезпечити невідкладну психологічну підтримку під час гострих кризових ситуацій, допомогти в прийнятті рішень щодо подальших дій і стабілізувати емоційний стан. Фахівець з соціальної роботи допомагає в розробці плану безпеки, який буде застосовано в разі поновлення насильства.[31].

4. Представництво інтересів та соціальний супровід допомоги у налагодженні зв'язків з різними організаціями, такими як юридичні послуги, навчальні заклади та роботодавці. допомогу в процесі відновлення документів, пошуку житла та пошуку роботи. Фахівець з соціальної роботи є важливою частиною ланцюжка міжвідомчої взаємодії. Він керує роботою поліції, медичних закладів, психологів, шкіл і громадських організацій. Виступає адвокатом постраждалої особи, представляючи її інтереси в різних інстанціях.[44]

5. Групи, які підтримують Утворення та підтримка груп взаємодопомоги, де постраждалі можуть ділитися своїми переживаннями та отримати підтримку від інших людей, щоб вони не почувалися так самотніми. Фахівці з соціальної роботи допомагають у відновленні та набутті навичок, необхідних для самостійного життя, таких як фінансова грамотність, пошук роботи та планування побуту, або в групах підтримки, або в індивідуальному порядку. Допомагають відновити соціальні зв'язки. В Чернівецькій міській територіальній громаді громадські організації простір «ВІЛЬНА» та «ВОНА ХАБ» провели значну роботу в цьому напрямку. Зазначені проекти мали на меті допомогти жінкам, постраждалим від насильства, отримати консультацію психолога, взяти участь у тренінгах або майстер-класах, а також навчити їх фінансово та професійно розвиватися. На жаль, ці організації припинили свою роботу з березня 2025 року через закінчення імплементаційної угоди з UNFPA.

6. Інформаційна робота. забезпечити надання вичерпної інформації про права, наявні засоби захисту та алгоритми звернення до компетентних установ.

7. Просвітницькі заходи та профілактика для підвищення обізнаності суспільства щодо проблем домашнього насильства, підтримки нульової толерантності до нього та розповсюдження інформації про те, як отримати допомогу.

Соціально-психологічна допомога дуже залежить від дотримання певних принципів. Найголовнішим з них є:

- конфіденційність - це забезпечення суворої таємниці всієї інформації, отриманої від клієнта, що створює атмосферу довіри і дозволяє постраждалій особі відкрито говорити про свої проблеми без страху осуду чи розголошення;

- повага до гідності та прав людини - визнання цінності та унікальності кожної особистості, повага до її вибору та рішень, навіть якщо вони не збігаються з очікуванням спеціаліста;

- неупередженість і недискримінація - надання допомоги незалежно від статі, віку, раси, етнічної приналежності, релігійних переконань, соціального статусу та інших ознак;

- добровільність - надання допомоги має бути виключно на добровільній основі, жодна з соціальних послуг не може надаватися примусово; о індивідуальний підхід - необхідно враховувати унікальність проблем і потреб кожного клієнта;

- безпека - першочергове забезпечення фізичної та психологічної безпеки постраждалої особи це основа для подальшої роботи з клієнтом; о професіоналізм та компетентність - надання допомоги виключно кваліфікованими фахівцями, які мають відповідну освіту, досвід роботи, бажання надати соціально-психологічну допомогу постраждалій особі.

Завдяки дотриманню цих принципів соціально-психологічна допомога може допомогти постраждалим від домашнього насильства відновити та

реінтегруватися. Крім того, соціальні працівники відіграють важливу роль у цьому напрямку, оскільки вони служать зв'язком між постраждалою особою та всією системою допомоги, надаючи не лише доступ до соціальних послуг, але й психологічну підтримку та соціальну реінтеграцію. Вони проводять дослідження, аналізують статистичні дані, створюють теоретичні моделі та пропонують практичні рекомендації щодо боротьби з домашнім насильством і допомоги постраждалим.

В своїх напрацюваннях висвітлили дану тематику та внесли значний внесок у вивченні цієї проблеми Ленора Вокер (Lenore Walker) [94] – американська психологиня, авторка теорії «циклу насильства» у книзі «The Battered Woman», що розкриває динаміку домашнього насильства та способи підтримки постраждалих, Майкл Джонсон (Michael P. Johnson) – відомий соціолог, дослідник гендерних аспектів домашнього насильства та розробник «моделі контролю» в книзі «Типологія домашнього насильства: інтимний тероризм, жорстокий опір та ситуативне насильство подружжя», яка розкриває психологічну та емоційну динаміку насильства Еван Старк (Evan Stark) [94] – автор концепції «Коерсивного контролю» (Coercive Control), яка визначає домашнє насильство, як не лише фізичну агресію, але і систему контролю та психологічного терору, Джуді Герман (Judith Lewis Herman) – американський психіатр, автор теорії «синдрому комплексу жертви», у своїй книзі «Травма та відновлення» виокремлює нові дослідження в роботі з домашнім насильством відновлення гідності людини. [83]

Висновки до розділу 1

У першому розділі роботи досліджено теоретичні засади надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та гендерно зумовленого

насильства. Визначено сутність і зміст поняття «домашнє насильство», «насильство за ознакою статі» та охарактеризовано основні їх форми – фізичне, психологічне, сексуальне та економічне. Проаналізовано негативні наслідки насильства, які виражені в психологічних травмах постраждалих осіб, порушенні емоційного стану, десоціалізації, руйнуванні міжособистісних стосунків.

Розкрито цілі, завдання та принципи надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від насильства в сім'ї. Встановлено, що головною метою такої допомоги є відновлення психологічного стану особи, здатність до повноцінного соціального функціонування особи. Серед основних принципів виділено гуманізм, добровільність, конфіденційність, орієнтацію на потреби клієнта, міжвідомчу координацію та дотримання етичних норм.

Отже, аналіз теоретичних складових проблеми домашнього насильства дозволив визначити базові підходи до розуміння цього явища, а також зрозуміти механізм надання ефективної психологічної та соціальної підтримки постраждалих, що становить основу для подальшого дослідження практичних аспектів цієї діяльності.

РОЗДІЛ 2

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ СЕРВІСИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО ТА ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА

2.1 Теоретичні засади та нормативно-правова база функціонування спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі

Нові сервіси та послуги були створені в Україні, щоб покращити доступ до соціально-психологічних послуг постраждалим від домашнього насильства [63; 62]. Зокрема, в національне законодавство впроваджено спеціалізовану службу соціально-психологічної допомоги за допомогою мобільної моделі Фонду народонаселення ООН.

Мобільні бригади надають соціально-психологічну допомогу постраждалим від домашнього насильства та насильства за ознакою статі. Згідно з методичними матеріалами Міжнародного комітету порятунку, команда має складатися з водія, двох мобілізаторів громади, двох соціальних працівників (кейс-менеджерів) і менеджера [87; 69; 31]. Однак Типове положення про мобільні бригади вимагає іншого складу, враховуючи контекст і мету запровадження. Воно вимагає психологів і соціальних працівників [31]. За рішенням засновника два експерти відповідають за виконання всіх завдань. Один із них стає керівником. Мобілізатору громади не відведено окрему посаду в бригаді; натомість ці обов'язки виконують інші фахівці [86].

Кожен фахівець має визначені обов'язки та функції. Керівник мобільної бригади, який зазвичай є фахівцем із соціальної роботи, відповідає за координацію

роботи, планування виїздів і надання консультацій, а також координацію взаємодії з суб'єктами надання соціальних послуг. Психолог починає діагностику психоемоційного стану постраждалої особи, надає першу допомогу та, якщо потрібно, продовжує консультиватися з психологом. Водій бригади планує найкращі маршрути для викликів і забезпечує безпечне пересування бригади. Фахівці мобільної бригади діють відповідно до загальноприйнятих стандартів соціальних послуг.

В 2015 році в Україні були засновані перші мобільні бригади соціально-психологічної допомоги. Це був пілотний проект, який охоплював п'ять областей. Станом на 31 грудня 2024 року в країні працювало 722 мобільні бригади. З них 106 було профінансовано за підтримки UNFPA для забезпечення належного їх функціонування. На жовтень 2025 року в нашій державі працює 109 мобільних бригад соціально-психологічної допомоги, які працюють у 22 областях.

Мобільні бригади включені до спеціалізованих служб реагування на випадки домашнього насильства відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»

В 2018 році Кабінет Міністрів України затвердив Типове положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги постраждалим від насильства за ознакою статі та домашнього насильства[53].

22 серпня 2018 року Кабінет Міністрів України затвердив Типове положення про притулок для постраждалих від домашнього та/або насильства за ознакою статі [47]. У наступному році було затверджено Типове положення про денний центр надання соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього та/або насильства за ознакою статі, а також спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консулювання для постраждалих від домашнього та/або насильства за ознакою статі [54].

Згідно з цими документами, притулки, мобільні бригади, денні центри з кризовою кімнатою класифікуються, як спеціалізовані сервіси соціально-

психологічної допомоги та призначені для надання соціальних послуг лише особам, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі. Згідно з Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [39], Наказом Міністерства соціальної політики «Про затвердження соціальних послуг, які надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть їх подолати самотійно», а також Державним стандартом надання соціальних послуг, ці сервіси надають ряд послуг. Основні з них психологічне консультування, захист від кривдника, створення або відновлення позитивних соціальних зв'язків, створення позитивних стосунків з родичами, допомогу в оформленні документів, юридичні консультації та допомогу у влаштуванні на навчання.

Забезпечити доступність соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства – головне завдання спеціалізованих послуг. [20].

Відповідальність за реагування на випадки насильства за ознакою статі або домашнього насильства покладено на спеціалізовані сервіси соціально-психологічної допомоги. Ці спеціалізовані сервіси мають:

- надавати постраждалим безпечне місце для перебування, надати постраждалим психологічну допомогу, щоб допомогти їм покращити свою психічну та емоційну ситуацію;
- надавати соціальні послуги, щоб допомогти постраждалим соціалізуватися;
- приймати та розглядати заяви постраждалих осіб;
- інформувати органи виконавчої влади та місцевого самоврядування про випадки насильства за ознакою статі за наявності добровільної проінформованої згоди постраждалих осіб, за винятком випадків, коли така згода не обов'язкова;
- терміново повідомляти службу у справах дітей та поліцію, якщо виявлено випадки насильства за ознакою статі щодо дітей;

- надати постраждалим особам повну та повну інформацію про їхні права та можливості отримати кваліфіковану допомогу;

- забезпечення постраждалим особам і їхнім дітям тимчасового притулку відповідно до законодавства [62].

Пропонуємо розглянути нормативно-правову базу функціонування спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі.

Таблиця 2.1. Основні міжнародні та вітчизняні правові документи з питань соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства

Рівень	Документ	Зміст/значення
Міжнародний	Стамбульська конвенція 2011 рік. Ратифікована і Україні 2022 рік	Визначає обов'язки держави щодо постраждалих від домашнього насильства, створення притулків, шелтерів, надання психологічної допомоги, тощо
	CEDAW, загальна декларація прав людини	Права людини, боротьба з дискримінацією та насильством щодо жінок.
Конституційний	Конституція України статті 3, 28,32	Гарантує гідність, свободу, безпеку, особисту

		недоторканність.
Закони України	Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» 2017 рік	Основний профільний закон який визначає види насильства, суб'єкти взаємодії, спеціалізовані служби
	Закон «Про соціальні послуги»	Регламентує надання соціальної, психологічної та кризової допомоги
	Закон «Про безоплатну правову допомогу»	Дає право постраждалим на юридичну допомогу та представництво в судах
Постанови КМУ	Номер 658 від 22.08.2018	Регламентує взаємодію суб'єктів надання соціальних послуг у сфері запобігання та реагування на домашнє насильство
	Номер 655 від 22.08.2018	Порядок створення та функціонування спеціалізованих служб для постраждалих від

		домашнього насильства або насильства за ознакою статі
	Номер 824 від 21.08.2019	Регламентує створення денних центрів надання соціально- психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства.
Накази міністерств	Мінсоцполітики 537 від 03.09.2012	Регламентує надання соціальних послуг, особам що потрапили в складні життєві обставини.
	Мінсоцполітики ном 946 від 01.10.2018	Типові положення про мобільні бригади, денні центри, притулки для постраждалих від домашнього насильства.
	Наказ МВС номер 654 від 01.08.2018	Інструкції для поліції щодо заповнення термінових заборонних приписів, реагування на насильство.

Місцевий рівень	Рішення місцевих Рад, програма партнерства з громадськими організаціями та благодійними фондами.	Створення та фінансування мобільних бригад, денних центрів, притулків для постраждалих від домашнього насильства, просвітницька робота та інші локальні ініціативи.
-----------------	--	---

Отже, спеціалізовані сервіси є новим видом соціально-психологічної допомоги постраждалим від насильства за ознакою статі та домашнього насильства. Ці сервіси є частиною державної системи реагування та займають провідне місце в надання кризової допомоги.

2.2. Принципи міжвідомчої взаємодії між суб'єктами, які діють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству

Згідно з Конвенцією Ради Європи від 11.05.2011 року «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» постраждалим від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі» тепер можна надавати послуги через загальні та спеціалізовані служби підтримки.

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» передбачив досить широке коло суб'єктів, які здійснюють заходи для запобігання та протидії домашньому насильству, щоб забезпечити оперативне та ефективне реагування на випадки домашнього насильства, а також для забезпечення міжвідомчої взаємодії на різних рівнях. Всі елементи поділені на чотири групи:

1. Спеціально уповноважені органи, які борються з домашнім насильством;
2. Інші органи та установи, які відповідають за запобігання та протидію домашньому насильству;
3. Загальні та спеціалізовані служби, які надають допомогу постраждалим;
4. Громадяни України, іноземці або особи без громадянства, які законно перебувають в Україні.

Порядок взаємодії між відомствами регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 року номер 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи в сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі».

Міністерство соціальної політики відповідає за координацію взаємодії всіх суб'єктів, пов'язаних із цим Порядком, на загальнодержавному рівні; на регіональному рівні – обласні державні адміністрації; на території відповідної територіальної одиниці – районні державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних рад (у разі утворення) та об'єднаних територіальних громад.

Уповноважені особи (координатори) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування відповідають за координацію та нагляд за реалізацією заходів направлених на протидію домашньому насильству на місцевому рівні. Ці органи відповідають за забезпечення рівності прав і можливостей для жінок і чоловіків, а також за запобігання та протидію домашньому насильству.

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 року № 2229-VII а також Закон України «Про забезпечення рівних прав

і можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 року № 2866-IV містить перелік суб'єктів, які здійснюють заходи по запобіганню та протидії домашньому насильству. Порядок надання медичних послуг особам, які ймовірно постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі – наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 року № 278

До суб'єктів надання психологічної та соціальної допомоги відносяться:

- центри соціально-психологічної допомоги;
- органи опіки та піклування, служби у справах дітей.
- заклади середньої освіти, керівники яких залучають практичного психолога чи соціального педагога для роботи з постраждалими дітьми;
- притулки для дітей, центри соціально-психологічної реабілітації для дітей, дитячі містечка, територіальні центри соціального обслуговування та інші установи та організації, які допомагають жертвам домашнього насильства.
- Національна поліція України, центри безоплатної вторинної правової допомоги, уповноважені органи з пробації, органи прокуратури та суди належать до суб'єктів надання правоохоронних та правозахисних послуг.

Спеціалізовані служби призначені для підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, включають притулки для постраждалих осіб, центри медико-соціальної реабілітації, кол-центри з запобіганню та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству над дітьми, мобільні бригади соціально-психологічної допомоги та інші заклади та установи.

Окремо слід згадати про суб'єкти освітніх (просвітницьких) послуг, які більшою мірою виконують освітні та виховні завдання. До них належать: органи управління освітою; навчальні заклади, організації та установи, які складають систему освіти.

Керівники закладів середньої, професійно-технічної та вищої освіти повинні визначити працівників для організації заходів по протидії насильству,

реагування на випадки насильства та отримання заяв або повідомлень від постраждалих. Методичні рекомендації, які стосуються взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами, були затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 02 жовтня 2018 року номер 1047.

Заклади охорони здоров'я належать до категорії суб'єктів надання послуг охорони здоров'я, зокрема медичної допомоги. Керівник кожного медичного закладу призначає відповідального за надання послуг постраждалим від домашнього насильства. Згідно з наказами та інструкціями Міністерства охорони здоров'я України, медичні обстеження жертв домашнього насильства проводяться та фіксуються.

Крім того, у заходах у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема у виявленні фактів домашнього насильства, можуть брати участь:

- підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, щоб надати допомогу та захист постраждалим особам;
- громадські організації та неурядові організації, а також приватні підприємці, які відповідають стандартам діяльності суб'єктів соціальних послуг;
- організації, які надають соціальні послуги, включаючи патронатні послуги.

На місцевому рівні необхідно створити спеціальні дорожні карти з адресами та номерами телефонів, за якими постраждалі від насильства особи можуть звертатися, щоб покращити зв'язок між ними.

У сфері надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі міждержавна співпраця базується на низці принципів, визначених як законодавством України, так і міжнародними стандартами, такими як Стамбульська Конвенція та практика Всесвітньої організації охорони здоров'я та Ради Європи. Наступні принципи є основними засадами цієї взаємодії:

1. Право та безпеку постраждалої особи мають першочергове значення. Життя та здоров'я постраждалої особи мають першочергове значення. Усі дії координуються, щоб гарантувати безпеку негайно. Постраждала особа має право вибирати, яку допомогу вона потребує.

2. Складність і багатовимірність допомоги. Не тільки психологічна, але й соціальна, правова, медична та освітня допомога є доступними. Комплексність допомоги включає соціальну, психологічну, правову та медичну підтримку. Центри соціальних служб надають психологічні консультації та, якщо потрібно, направляють на безоплатну правову чи медичну допомогу.

3. Враховування особливостей постраждалої особи (діти, літні люди, особи з інвалідністю тощо).

4. Конфіденційність і захист особистих даних . Інформація про насильство не може бути розголошена без згоди постраждалої особи, за винятком випадків, коли є загроза життю чи здоров'ю постраждалої особи або насильство скоєне щодо дитини.

5. Своєчасність і доступність. Допомога має надаватися швидко, без застосування бюрократичних процедур. Уразливі групи населення повинні мати рівний доступ до соціально-психологічних та інших послуг. Звернення можна отримати за допомогою операторів лінії 102, а також цілодобової «гарячої лінії».

6. Партнерство та координація між країнами. Співпраця між правоохоронними органами, соціальними службами, медичними установами, центрами безоплатної правової допомоги та громадськими організаціями;

7. Створення та функціонування місцевих координаційних рад і міжвідомчих груп. Міжвідомча співпраця: ефективна та координована співпраця поліції, соціальних служб і закладів охорони здоров'я, створена міжнародна робоча група на місцевому рівні, збирається раз на місяць.

8. Гендерна чутливість і недискримінація. Незалежно від віку, статі, національності, соціального статусу та сексуальної орієнтації постраждалі можуть

отримати допомогу. Потрібен гендерно чутливий підхід, оскільки жінки більше піддаються домашньому насильству. Незважаючи на гендерну приналежність, постраждалим надається допомога. Дівчата та жінки мають кризові кімнати та притулки для безпечного перебування.

9. Особлива увага приділяється ресоціалізації та відновленню. Основним завданням не є лише подолання кризи, але й відновлення психічного здоров'я та соціальних зв'язків постраждалої особи. Це допомагає людям покращити своє життя після кризи. Групи психологічної допомоги та курси перекваліфікації для постраждалих.

10. Відповідальність та відповідальність органів влади: кожна сторона взаємодії діє в межах своєї компетенції. Соціальні служби звітують громаді про кількість наданих послуг.

Передбачається система, яка контролює, звітує та оцінює якість соціальних послуг.

Таблиця 2.2. Принципи міжвідомчої взаємодії у сфері надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від насильства за ознакою статі та домашнього насильства

Принцип	Зміст	Приклад реалізації
Пріоритет безпеки та прав постраждалої особи	Життя та здоров'я є найвищою цінністю, всі дії спрямовані на захист	Поліція терміново видає терміновий заборонний припис щоб кривдник не наближався до постраждалої особи
Комплексність	Допомога охоплює психологічну, соціальну, правову,	Центр соціальних служб надає психологічні консультації та в разі

		медичну підтримку	потреби скеровує на отримання безоплатної правової чи медичної допомоги.
Конфіденційність		Інформація не розголошується без згоди постраждалої особи	Фахівець з соціальної роботи не розголошує інформацію про випадок насильства, окрім випадків передбачених чинним законодавством.
Своєчасність та доступність		Допомога надається швидко та без дискримінації	Оператори лінії 102 та цілодобова «гаряча лінія» приймають звернення цілодобово.
Міжвідомча координація		Узгоджена і оперативна співпраця поліції, соціальних служб, закладів охорони здоров'я	Створена місцева міжвідомча робоча група, яка збирається раз на місяць
Недискримінація та гендерна чутливість		Допомога надається всім постраждалим, враховуючи гендерні особливості.	Для жінок і дівчат передбачені кризові кімнати та притулки для безпечного перебування.
Відновлення		Допомога направлена не лише на вихід із кризи а	Психологічні групи підтримки та курси

ресоціалізація	й на подальше життя.	перекваліфікації для постраждалих осіб
Відповідальність та підзвітність	Кожен суб'єкт діє в межах своєї компетенції.	Соціальні служби звітують перед громадою про кількість наданих соціальних послуг.

Висновки до розділу 2

В другому розділі розглянуто теоретичну та законодавчу базу створення спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства.

Дослідження теоретичних і законодавчих основ спеціалізованих послуг соціально-психологічної допомоги засвідчило, що вони є важливою складовою системи соціальної роботи, спрямованої на підтримку осіб у складних життєвих обставинах.

Соціально-психологічна допомога розглядається як комплексна діяльність, що поєднує соціальні, психологічні та педагогічні підходи, орієнтуючись на індивідуальні потреби клієнта, принципи гуманізму, конфіденційності та міждисциплінарності.

Розглянуто основні принципи міжвідомчої взаємодії між суб'єктами, які працюють в сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Встановлено, що ефективність цієї взаємодії є ключовою умовою забезпечення комплексного підходу до допомоги постраждалим особам.

Аналіз наукових підходів та нормативно-правових актів засвідчив, що міжвідомча взаємодія ґрунтується на таких основоположних принципах, як законність, партнерство, скоординованість дій, конфіденційність, дотримання прав людини, гендерна рівність та орієнтація на потреби постраждалих. Реалізація цих принципів забезпечує узгодженість дій державних, громадських і недержавних інституцій у наданні соціальних, психологічних, правових та медичних послуг.

Отже, аналіз показав, що в Україні сформовано якісну багаторівневу систему реагування на випадки домашнього та/або насильства за ознакою статі, яка ґрунтується на законодавчих нормах, міжвідомчій співпраці принципах гуманізму та професійної етики. Водночас подальше удосконалення роботи вказаних спеціалізованих сервісів потребує покращення взаємодії між суб'єктами що діють в сфері протидії насильству в сім'ї для підвищення ефективності надання комплексної допомоги постраждалим особам.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ РОБОТИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СЕРВІСІВ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА, ЯКІ ФУНКЦІОНУЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

3.1. Типи спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі

Створення системи сервісів з протидії та запобігання домашньому насильству в Чернівецькій міській територіальній громаді розпочалося в 2019 році з функціонування в місці мобільної бригади надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі. За результатами роботи мобільної бригади було зроблено висновок про нагальну необхідність створення якісної системи протидії та запобігання домашньому насильству.

У Чернівецькій міській територіальній громаді, яка охоплює місто Чернівці, села Чорнівка та Коровія функціонує ряд спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі. Всі спеціалізовані сервіси надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства на території Чернівецької міської територіальної громади підпорядковані Чернівецькому міському центру соціальних служб.

В 2019 році в структурі Чернівецького міського центру соціальних служб в складі відділу соціального супроводу функціонувала мобільна бригада надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства.

З серпня 2024 року в структурі ЧМЦСС функціонує служба «Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього та/або насильства за ознакою статі». Створення цієї служби відбулося на підставі Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та інших нормативних актів.

Наказом директора Чернівецького міського центру соціальних служб номер 1083/01-05 від 29.07.2024 року було затверджено Положення про службу «Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі»[56].

Положенням визначено, що мобільна бригада у своїй діяльності керується Конституцією України, Законодавством України з питань соціального захисту, Актами Президента України, Верховної Ради України, актами Кабінету Міністрів України, Міністерства соціальної політики України; Конвенцією про права людини; Державними стандартами соціальних послуг; нормативними, методичними та іншими розпорядчими документами й матеріалами, які регламентують організацію надання соціальних послуг, новітніми підходами до соціальної роботи, наказами директора ЧМЦСС.

Метою діяльності Мобільної бригади є надання соціально-психологічної допомоги постраждалим особам, зокрема, соціальних послуг з консультуванням, кризового та екстреного втручання, соціальної профілактики відповідно до їх потреб.

Працівники Мобільної бригади у своїй діяльності дотримуються Протоколу безпеки роботи працівників Мобільної бригади. Вони використовують в роботі Форму первинного оцінювання випадку домашнього насильства та /або насильства за ознакою статі, насильства, зокрема, сексуального, пов'язаного із збройним конфліктом (додаток А) та План заходів щодо безпеки постраждалої особи (додаток Б)

Основні завдання Мобільної бригади:

1. Надання психологічної допомоги постраждалим особам.
2. Реагування та надання, не пізніше ніж протягом однієї доби, соціально-психологічної допомоги постраждалим особам, які потребують термінової допомоги, зокрема шляхом кризового та екстреного втручання.
3. Інформування щодо послуг (медичних, соціальних, психологічних, правових, тощо), які постраждалі особи можуть отримати для подолання наслідків насильства та щодо надавачів таких послуг, інших загальних та спеціалізованих сервісів підтримки постраждалих осіб.
4. Роз'яснення постраждалим особам їх прав, визначених законом, можливостей отримання допомоги у суб'єктів та доцільності її отримання.
5. Проведення інформаційно-просвітницької діяльності щодо форм, проявів та наслідків насильства, формування нетерпимого ставлення у громадян до цих явищ, а також щодо заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

В своїй повсякденній роботі служба «Мобільна бригада надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі» виконує такі функції:

- діагностика (оцінювання) психологічного стану постраждалої особи, оцінювання ризиків продовження або повторного вчинення насильства;
- надання широкого спектру соціальних послуг (в залежності від потреб постраждалої особи);
- надання психологічної допомоги, в тому числі дітям, відповідно до індивідуальних потреб;
- здійснення соціально-реабілітаційних заходів щодо відновлення соціальних функцій, психологічного стану дітей та осіб, які постраждали від домашнього та насильства за ознакою статі, насильства, зокрема, сексуального, пов'язаного із збройним конфліктом;

- кризове та екстрене втручання з метою негайного усунення або мінімізації наслідків насильства шляхом виклику екстреної медичної допомоги, уповноважених підрозділів Національної поліції, направлення або транспортування до спеціалізованих сервісів (притулку для постраждалих від домашнього насильства, кризової кімнати, тощо);

- складання плану заходів щодо безпеки постраждалої особи;

Мобільна бригада надає соціальні послуги шляхом проведення фахової консультації в телефонному режимі, з виїздом до місця перебування(проживання) постраждалої особи або у приміщенні Чернівецького міського центру соціальних служб.

Послуги постраждалим надаються незалежно від місця їх реєстрації чи проживання, наявності заяви чи повідомлення про вчинення насильства, реєстрації випадку в Єдиному державному реєстрі випадків домашнього насильства.

Соціально-психологічна допомога постраждалим особам надається на безоплатній основі.

З метою надання постраждалій особі необхідних послуг і допомоги, інформація про таку особу передається іншим суб'єктам відповідно до законодавства з дотриманням правового режиму інформації з обмеженим доступом за наявності добровільної проінформованої згоди (додаток Д) крім випадків вчинення насильства щодо дітей та недієздатних осіб або виявлення фактів насильства кримінального характеру.

В ЧМЦСС Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та /або насильства за ознакою статі складається з трьох осіб: керівника, фахівця із соціальної роботи та психолога. Мобільна бригада має у своєму розпорядженні автомобіль, який також обладнаний для перевезення постраждалих осіб з інвалідністю. (додаток З).

Керівник мобільної бригади організовує та координує роботу, складає графіки планових виїздів та консультацій, забезпечує екстрені виїзди на випадки

насильства, контролює ефективність надання соціально-психологічної допомоги, планує, координує та забезпечує ефективну взаємодію бригади із суб'єктами, організовує та проводить заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Крім цього, на території громади з квітня 2022 року по березень 2025 року функціонувала мобільна бригада з надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства, яка була заснована молодіжним благодійним фондом «Ініціатива» за підтримки фонду ООН в галузі народонаселення UNFPA. (додаток К).

Ця бригада доповнювала роботу мобільної бригади ЧМЦСС і здійснювала виїзди до клієнтів, які потребували допомоги.

Процес надання соціальної допомоги постраждалим від домашнього та гендерно зумовленого насильства відбувається за узагальненим алгоритмом. Є декілька варіантів отримання інформації про випадок домашнього насильства:

- в момент вчинення насильства постраждала особа безпосередньо звертається на лінію 102;
- постраждала особа звертається з заявою до міського центру соціальних служб;
- інформацію надають працівники дитячих дошкільних установ та шкіл (це стосується насильства щодо дитини);
- інформацію можуть надати сусіди постраждалої особи через лінію 102, телефон довіри.

Алгоритм звернення постраждалої особи на лінію 102 і подальші дії відбуваються наступним чином. Постраждала особа звертається на лінію 102 в момент вчинення домашнього насильства. Оператор 102 перенаправляє виклик до сектору протидії домашньому насильству, а у випадках, коли ця служба вже задіяна на інших викликах, патрульній поліції. Працівники правоохоронних органів виїжджають на адресу і вживають заходів по припиненню насильства.

Ситуації можуть бути різні від лайтового психологічного насильства до тяжких форм фізичного та сексуального насильства. За адресою вчинення насильства працівники поліції складають відповідні адміністративні матеріали стосовно кривдника, в разі потреби викликають слідчо-оперативну групу (при тяжких формах домашнього насильства, які підпадають під ознаки кримінального правопорушення). В разі потреби можуть доставити постраждалу особу до кризової кімнати. На наступний день дані про випадок домашнього насильства переадресовується до Мобільної бригади соціально-психологічної допомоги. Фахівці мобільної бригади здійснюють виїзд за адресою, або проводять зустріч з постраждалою особою в зручному для неї місці. Як правило мобільна бригада виїжджає за місцем проживання. Але тут є обов'язкова умова-відсутність кривдника. З кривдником в подальшому будуть працювати інші фахівці. В помешканні фахівець із соціальної роботи проводить бесіду з потерпілою особою, в разі потреби складає акт оцінки потреб, план безпеки, роз'яснює постраждалій її права та інформує про можливість безпечного місця перебування. Далі психолог проводить первинне психологічне консультування і визначає стан потерпілої. Якщо, після оцінки ризиків складається уява про можливі подальші випадки насильства, фахівці мобільної бригади пропонують постраждалій переїхати в безпечне місце – кризову кімнату, з подальшим поселенням в разі потреби до притулку. Як свідчить практика, направитись до кризової кімнати дають згоду лише ті особи, які вже тривалий час зазнають насильства. Слід зазначити, що на прийняття рішення про поселення в кризову кімнату впливає ряд чинників, серед них:

- постраждала є власником помешкання і цілком зрозуміло, що вона не хоче покидати своє житло, а просить вжити заходів до кривдника. Особливо, якщо кривдник з потерпілою не є подружжям. Тут можуть виникнути перші проблеми, оскільки проводити роботу з кривдником фахівці з соціальної роботи можуть або

за його особистою згодою, або за рішенням суду. Вигнати кривдника з квартири вони не мають повноважень.

- якщо насильство було вчинене вперше, то постраждала має надію, що кривдник зміниться і все буде добре. Але, як свідчить практика та «колесо насильства» акти домашнього насильства будуть повторюватися в майбутньому;

- фінансова залежність постраждалої особи від кривдника;

- не впевненість в своїх силах і побоювання змін в житті. Саме тут активно має працювати психолог, щоб підняти у постраждалої самооцінку, надати впевненість в майбутньому.

В разі, якщо постраждала не бажає направлятися до кризової кімнати їй пропонують пройти ряд психологічних консультацій для стабілізації психо-емоційного стану, перенаправляють для отримання юридичних та інших послуг.

Слід зазначити, що всю свою роботу мобільна бригада соціально-психологічної допомоги проводить після надання добровільної проінформованої згоди постраждалої особи (додаток В). В подальшому постраждала особа може звертатися за допомогою до фахівців ЧМЦСС, проходити тренінги, та інші заходи для соціалізації та нормалізації свого стану.

Як приклад, можна розглянути випадок, коли домашнє насильство скоєне щодо дитини або в присутності дитини. 19 грудня 2024 року були прийняті зміни до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», де зазначається, що якщо домашнє насильство скоєне в присутності дитини, то дитина автоматично визначається постраждалою від домашнього насильства.

В таких випадках алгоритм дій мобільної бригади соціально-психологічної допомоги залишається незмінним, окрім того що від батьків не треба згоди на розголошення даних. Відповідно до нормативних актів на повідомлення про домашнє насильство щодо дитини спільно з мобільною бригадою повинен виїхати представник служби у справах дітей. Він складає акт оцінки безпеки дитини і в разі відмови батьків або законних представників вживає заходів по примусовому

наданні соціальних послуг постраждалій особі, в даному випадку дитини. Якщо фахівці мобільної бригади виявили неналежне виконання батьківських обов'язків викликаються представники ювінальної поліції для вжиття заходів реагування. Але, як показує практика, представники служби у справах дітей не здійснюють виїзд разом з мобільною бригадою, а реагують на повідомлення про вчинення домашнього насильства щодо дитини, яке надсилає ЧМЦСС на протязі 24 годин з моменту виявлення такого випадку.

Суттєвим недоліком в роботі служби «мобільна бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі» Чернівецького міського центру соціальних служб є те, що вказана служба здійснює свою роботу відповідно до графіку роботи ЧМЦСС, тобто з 8-30 до 17-30. Тут на допомогу приходять фахівці мобільної бригади молодіжного благодійного фонду «Ініціатива», які надають постраждалій особі повний спектр соціальних послуг, включаючи психологічне консультування. При наданні послуг фахівці мобільної бригади від МБФ «Ініціатива» стикаються з проблемою доставки постраждалої особи до кризової кімнати, оскільки на такі дії має бути направлення або з ЧМЦСС або поліції. Тому в разі потреби на місце вчинення домашнього насильства викликаються працівники СПДН або патрульної поліції.

В 2021 році Чернівецька міська рада прийняла участь в проекті «Трамплін до рівності: проект зі зміни соціальних норм та викоренення гендерних стереотипів задля сталого розвитку та добробуту жінок і чоловіків в Україні», організований Представництвом Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні. Участь у даному проекті дала змогу отримати кошти на облаштування та відкриття простору Денний центр надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі. (Далі Денний центр).

Для покращення надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі в Чернівецькому міському

центрі соціальних служб в грудні 2021 року було створено Денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього та/або насильства за ознакою статі (далі Денний центр) [55]. Даний підрозділ є спеціалізованою службою підтримки постраждалих осіб.

З метою надання комплексної соціально-психологічної та первинної правової допомоги, а також соціальних послуг постраждалим від домашнього насильства особам, у тому числі у випадках, коли такі особи звернулися разом з дитиною, та забезпечення їм (за потреби) можливості короткострокового чи цілодобового перебування в безпечному місці, при Денному центрі створено «кризову кімнату».

Основними завданнями Денного центру є:

1. Надання комплексної соціально-психологічної та первинної правової допомоги постраждалим особам;
2. Виконання програм для постраждалих осіб відповідно до типових програм, затверджених Міністерством соціальної політики;
3. Організація та підтримка груп взаємодопомоги постраждалих осіб;
4. Організація та проведення семінарів та тренінгів для постраждалих осіб;
5. Проведення соціально-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання повторним випадкам насильства щодо постраждалих осіб та формування нульової толерантності до його проявів у суспільстві;
6. Інформування мешканців Чернівецької територіальної громади про права постраждалих осіб та соціальні послуги, які надаються Денним центром.
7. Надання короткострокового (до десяти діб) за потреби продовження до двадцяти діб цілодобового перебування у «кризовій кімнаті» постраждалим особам.

Функції, які виконує Денний центр, наступні:

1. Надання постраждалим особам психологічної підтримки шляхом проведення індивідуальних психологічних консультацій з психологом, який перебуває в штаті Денного центру;

2. Інформування постраждалої особи та її законних представників (якщо такий представник не є кривдником) про функції та повноваження інших суб'єктів, що здійснюють заходи в сфері запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі, насильству, зокрема сексуальному, пов'язаному із збройним конфліктом, можливості отримання подальшої підтримки;

3. Роз'яснення причин домашнього насильства, насильства за ознакою статі;

4. Проведення оцінки потреб постраждалої особи за формою, визначеною Міністерством соціальної політики, складання індивідуального плану заходів для подолання складних життєвих обставин, викликаних ситуацією насильства, з установлення термінів виконання;

5. Визначення необхідності екстреної психологічної допомоги та вирішення питання про направлення постраждалої особи до загальної чи іншої спеціалізованої служби підтримки.

6. Забезпечення надання постраждалій особі допомоги у формуванні, розвитку та підтримці соціальних навичок, умінь і соціальної компетенції;

7. Надання допомоги постраждалій особі, яка опинилася у складних життєвих обставинах з метою визначення основних проблем та шляхів їх розв'язання;

8. Сприяння в отримання постраждалими особами безоплатної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу»;

9. Сприяння у наданні постраждалим особам екстреної медичної допомоги в медичних закладах;

10. Допомога у зверненні до правоохоронних органів в разі вчинення насильства з ознаками кримінального правопорушення.

Структурним підрозділом Денного центру є « Кризова кімната». Кризова кімната дає можливість постраждалій особі (разом з дітьми) уникнути середовища, де відбулося насильство. Строк перебування в «кризовій кімнаті» - десять діб. В разі потреби, на підставі оцінки потреб постраждалої особи, термін перебування може бути продовжений до двадцяти діб. Після завершення граничного терміну перебування в «кризовій кімнаті» постраждалу особу може бути влаштовано до інших спеціалізованих сервісів, які надають соціальні послуги постраждалим особам.

До «кризової кімнати» постраждалу особу влаштовують на підставі направлення суб'єкта, що здійснює заходи у сфері запобігання та протидії домашньому та/або насильству за ознакою статі, відповідно до Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи в сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 року № 658.

Право на влаштування до «кризової кімнати» має:

1. Повнолітня постраждала особа за особистим зверненням. Особа, яка зазнала домашнього насильства звертається з особистим зверненням в ЧМЦСС, або до фахівців мобільної бригади, або на гарячу лінію з проханням надати безпечне місце перебування. В ЧМЦСС даній особі надається направлення в «кризову кімнату» і мобільна бригада проводить супровід до вказаного сервісу;

2. Повнолітня постраждала особа, направлена суб'єктом, що здійснює заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі. В даному випадку постраждалу особу до «кризової кімнати» доставляють працівники патрульної поліції чи сектору протидії домашньому насильству;

3. Дитина у разі її прийняття до «кризової кімнати» разом з матір'ю, або особою, яка її замінює;

4. Наявність у постраждалої особи громадянства іншої держави/довідки про звернення за захистом в Україні/ посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту/посвідчення біженця/посвідки на тимчасове проживання/посвідки на постійне проживання або відсутність громадянства не є підставою для відмови в надання соціальних послуг «Денним центром» та «кризовою кімнатою». Внутрішньо переміщені особи, іноземці та особи без громадянства приймаються до «денного центру» і «кризової кімнати» на загальних підставах;

Всі особи, які перебувають в «денному центрі» та «кризовій кімнаті» підписують добровільну проінформовану згоду та зобов'язання про нерозголошення інформації щодо «кризової кімнати» (Додаток Г).

Вся інформація про постраждалих осіб є конфіденційною і обробляється відповідно до вимог Закону України »Про захист персональних даних».

«Кризова кімната» працює цілодобово. На місці постійно перебуває черговий фахівець з соціальної роботи, в разі потреби викликається психолог мобільної бригади або «Денного центру».

«Кризова кімната» розрахована на одночасне перебування до 12 жінок з дітьми. В приміщенні є робоче місце фахівця з соціальної роботи, кухня (з усім необхідним приладдям), санвузол, хол з телевізором, 3 кімнати з ліжками, шафами та місцями для зберігання речей (додаток Л)

Під час перебування в «кризовій кімнаті» постраждала особа забезпечується безкоштовним одноразовим харчуванням, засобами особистої гігієни, постільною білизною. Є можливість користуватися пральною машиною. Завдяки продуктовим наборам, які по мірі можливостей надають благодійники, постраждалі особи можуть самостійно готувати їжу.

Під час перебування в «кризовій кімнаті» постраждала особа має змогу стабілізувати свій психо-емоційний стан, отримати необхідну інформацію, щодо безоплатної правової допомоги, вирішити питання про подальше безпечне перебування в домашніх умовах.

За період функціонування, послугами «денного центру» та «кризової кімнати» скористалися 320 постраждалих осіб. Аналіз роботи даного сервісу приведемо нижче.

В 2023 році Чернівецька міська територіальна громада біла відібрана Представництвом фонду UNFPA для участі в проєкті «Міста і громади, вільні від домашнього насильства». Результатом участі у даному проєкті стало відкриття в громаді Притулку для осіб, які постраждали від домашнього та/або насильства за ознакою статі.

Відповідно до Положення про Чернівецький міський центр соціальних служб, затвердженого рішенням 54 сесії 8 скликання Чернівецької міської ради від 07.11.2024 року № 2023, рішення виконавчого комітету Чернівецької міської ради «Про заходи щодо організації створення притулку для осіб, які постраждали від домашнього та/або насильства за ознакою статі, Чернівецького міського центру соціальних служб та внесення змін до рішення виконавчого комітету міської ради від 14.11.2024 року № 766/26, від 13.02.2024 року № 62/3, розпорядження Чернівецького міського голови «Про затвердження граничної чисельності працівників та структури Чернівецького міського центру соціальних служб від 23.12.2024 року № 2036-к в структурі ЧМЦСС з 01.01.2025 року створено службу «Притулок для осіб, які постраждали від домашнього та/або насильства за ознакою статі» (далі Притулок).[57].

Притулок для осіб, постраждалих від домашнього насильства складається з трьох кімнат для проживання, робочого місця чергового фахівця з соціальної роботи, кухні, туалету та ванної кімнати. Всі кімнати обладнані необхідними меблями, постільною білизною, кухонним приладдям. Особи, які перебувають в притулку мають в користування інтернет та кабельне телебачення

Притулок розрахований на одночасне перебування 9 осіб з дітьми. Режим роботи цілодобовий. (додаток М)

Основними завданнями притулку є:

1. Забезпечення місцем безпечного тимчасового цілодобового перебування постраждалих від домашнього та/або насильства за ознакою статі терміном до трьох місяців з можливістю продовження до шести місяців;

2. Надання постраждалим особам за місцем безпечного тимчасового цілодобового перебування комплексної допомоги (психологічних, соціально-побутових, соціально-медичних, інформаційних, юридичних та інших послуг) на основі оцінки їх потреб та індивідуального підходу до особи з урахуванням віку, стану здоров'я та соціального становища;

3. Надання соціальних послуг відповідно до Закону України «Про соціальні послуги».

У своїй повсякденній роботі притулок виконує такі функції:

1. Створення безпечних умов для перебування постраждалих осіб у притулку;

2. Створення належних соціально-побутових умов для перебування у притулку, забезпечення в межах наявних ресурсів продуктами харчування та засобами особистої гігієни, надання можливості збереження документів та особистих цінних речей (наявність сейфу), користування душем, пральною машиною та кухонним приладдям;

3. Забезпечення захисту прав та інтересів постраждалих осіб шляхом надання відповідних послуг, а також співпраці з іншими суб'єктами надання комплексної допомоги постраждалим особам.

4. Надання психологічних консультацій постраждалим особам шляхом залучення штатних психологів центру надання соціальних послуг;

5. Забезпечення у разі потреби надання медичної допомоги та госпіталізації;

6. Організація надання юридичних послуг (консультацій, правничої допомоги у підготовці документів, необхідних для захисту прав і законних інтересів постраждалих осіб), інформування про можливість отримання

безоплатної правничої допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»;

7. Сприяння постраждалим особам у пошуку альтернативного придатного безпечного місця перебування чи направлення їх до інших загальних і спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, коли в Притулку недостатньо місць або необхідні послуги не надаються;

8. Проведення соціально-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання повторним випадкам насильства щодо постраждалої особи;

9. Інформування населення про суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема сексуальному, пов'язаному з збройним конфліктом.

Право на влаштування в Притулок має:

1. Повнолітня постраждала особа, направлена управлінням у справах сім'ї та молоді департаменту соціальної політики Чернівецької міської ради, уповноваженим підрозділом Національної поліції, мобільною бригадою надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі;

2. Особа, яка не досягла повноліття, але перебуває (перебувала) в зареєстрованому шлюбі.

3. Дитина у разі її прийняття до Притулку разом з матір'ю або особою жіночої статі, яка її замінює.

4. Внутрішньо переміщені особи, іноземці та особи без громадянства приймаються до Притулку на загальних умовах.

За період роботи послугами Притулку скористалися 55 осіб. Аналіз роботи буде приведений нижче.

Розглянемо декілька прикладів поселення постраждалої особи в Притулок.

Приклад 1. Під час вчинення домашнього насильства постраждала «Н» викликала поліцію через лінію 102. Зазвичай на виклик приїздить сектор протидії

домашньому насильству, а в разі великого навантаження екіпаж патрульної поліції. Працівники поліції оцінили, що подальше перебування постраждалої за місцем проживання може викликати повторне насильство і є небезпечним для постраждалої. Такій особі пропонується проїхати в безпечне місце перебування. Зазвичай це кризова кімната. Якщо за десятиденний термін, постраждалій не вдалося розв'язати проблемні питання то її можуть доправити до Притулку.

Приклад 2. Працівники мобільної бригади соціально-психологічної допомоги, під час відвідування постраждалої особи виявляють небезпеку повторного вчинення насильства і пропонують їй переїхати в безпечне місце. Алгоритм аналогічний до попереднього випадку. Постраждала особа доставляється до кризової кімнати, а на протязі десяти діб в разі потреби до Притулку.

Приклад 3. Постраждала «К» на протязі останніх місяців постійно потерпає від психологічного насильства від чоловіка. Разом з нею потерпають двоє неповнолітніх дітей. Агресія кривдника постійно наростає і пані «К» починає боятися за свою безпеку та безпеку своїх дітей. Пані «К» звертається в Чернівецький міський центр соціальних служб з проханням надати тимчасове безпечне місце перебування для неї та дітей. Дану особу, разом з дітьми, працівники мобільної бригади соціально-психологічної допомоги на службовому автомобілі доставляють до притулку.

3.2. Аналіз роботи мобільної бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства

Як зазначалося вище мобільна бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства створена при ЧМЦСС в 2019 році, а в

2024 році виокремлена в окрему службу. За цей період часу було проведено значну роботу по реагуванню на повідомлення про домашнє насильство. Нижче подаємо аналіз виїздів мобільної бригади за останні 5 років. Такий термін вибрано, щоб побачити тенденції, пов'язані з домашнім насильством до війни і з початку повномасштабного вторгнення. Загальна кількість виїздів з кожним роком збільшується. 2021р. – 166, 2022р. – 265, 2023р. – 273, 2024р. – 386, 9 місяців 2025 року – 339.

Рис 3.1. Тенденції щодо кількості вчинення домашнього насильства

По формах домашнього насильства переважає психологічне (2021р. – 92, 2022р. - 185, 2023р. - 172, 2024р. - 239, 9 місяців 2025 - 185 випадків), фізичне (2021р. - 68, 2022р. - 73, 2023р. - 93, 2024р. - 138, 9 місяців 2025 - 150), економічне (2021р. - 6, 2022р. - 7, 2023р. - 8, 2024р. - 12, 9 місяців 2025 - 4).

Рис 3.2. Тенденції вчинення домашнього насильства за формами

На нашу думку, економічне насильство вчиняється набагато частіше. Адже, постраждалі не завжди усвідомлюють, що заборона працювати, обмеження в доступі до фінансів - це і є економічне насильство.

За видами насильства переважає саме домашнє насильство (2021р. - 136, 2022р. - 209, 2023р. - 217, 2024р. - 344, 9 місяців 2025 - 271), насильство, щодо дитини (2021р. - 23, 2022р. - 34, 2023р. - 53, 2024р. - 35, 9 місяців 2025 - 63) та жорстоке поводження (2021р. - 4, 2022р. - 2, 2023р. - 7, 2024р. - 3, 9 місяців 2025 - 2).

Рис.3.3. Тенденція вчинення домашнього насильства за видами

Проаналізувавши види сімей, в яких було вчинено домашнє насильство, бачимо що більшість – це благополучні сім'ї, які ведуть нормальний спосіб життя. (2021р. - 75 з 166, 2022р. - 102 з 265, 2023р. - 124 з 273, 2024р. – 225 з 386, 9 місяців 2025р. - 169 з 339). Велика частка сімей, де були випадки домашнього насильства це сім'ї, які потрапили в складні життєві обставини. Таких випадків було (2021р. - 75, 2022р. - 102, 2023р. - 112, 2024р. - 142, 9 місяців 2025р. - 148). Починаючи з 2022 року спостерігається ріст випадків домашнього насильства в сім'ях військовослужбовців, де саме військовослужбовці є кривдниками, (2023р. - 2, 2024р. – 9, 9 місяців 2025р. - 15). Ці дані свідчать, що з військовослужбовцями, які повертаються з фронту потрібно проводити якісну реабілітаційну роботу, направлену на покращення психологічного стану та соціалізацію. Шляхи отримання інформації про вчинення випадків домашнього насильства різні Більшу частину повідомлень направляє сектор протидії домашнього насильству, оскільки вони першими виїжджають на адресу. Таких повідомлень було (2021р. - 135, 2022 р.- 222, 2023р. - 137, 2024р. - 318, 9 місяців 2025р. - 238). На другому місці повідомлення від сектору ювенальної превенції (2021р.р. - 22, 2022р. - 30, 2023р. - 95, 2024 р.- 33, 9 місяців 2025р. - 60). Особисті звернення громадян (2021р. - 8, 2022р. - 10, 2023р. - 12, 2024р. - 18, 9 місяців 2025р. - 20). Шкода, що навчальні заклади надають мало повідомлень про випадки насильства щодо дитини. Інформація щодо таких повідомлень наступна: 2021р. - 1, 2022р. - 3, 2023р. - 1, 2024р. - 2, 9 місяці 2025р. - 3. Хоча ми вважаємо, що в навчальних закладах діти більше розповідають про своє повсякдення.

Рис 3.4. Інформація щодо повідомлень про факти вчинення насильства

Як правило в більшості випадків, в сім'ях, які опинилися в СЖО діти потерпають від психологічного, фізичного, економічного, а часом і сексуального насильства. Питання сексуального насильства чомусь замовчується. Більшість сімей вважає, що сексуальне насильство це зґвалтування або розбещення неповнолітніх. Але існує цілий ряд критеріїв, які ідентифікують сексуальне насильство. Більш детально статистичний аналіз виїздів мобільної бригади подано в додатках (додаток Д).

Мобільна бригада надання соціально-психологічної допомоги МБФ «Ініціатива» за період свого функціонування на території Чернівецької міської територіальної громади (квітень 2022 року - березень 2025 року) здійснила близько 950 виїздів на повідомлення про домашнє насильство, 850 постраждалих отримали першу психологічну допомогу, 460 осіб пройшли психологічне консультування. Фахівцями бригади проведено більше 50 інформаційних заходів, направлених на запобігання домашньому насильству.

Як бачимо кількість випадків насильства в сім'ї з кожним роком збільшується і тому робота спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги дуже важлива.

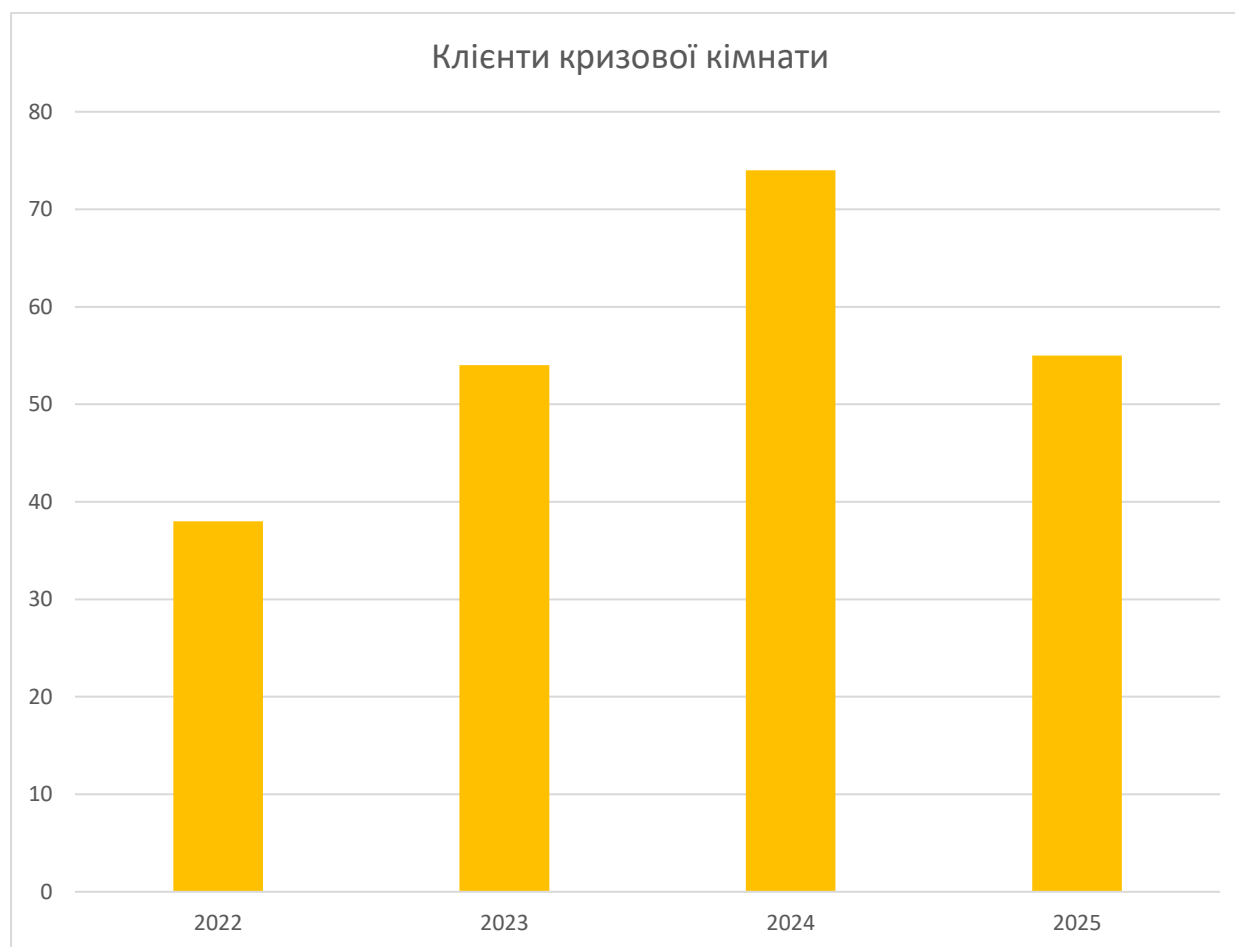
Окрім реагування на повідомлення про випадки домашнього насильства, мобільна бригада активно проводить просвітницьку діяльність, направлену на запобігання та протидію домашньому насильству. Фахівці зустрічаються з молоддю в навчальних закладах, з пересічними громадянами під час проведення вуличних акцій, де навчають нульовій толерантності до домашнього насильства, роз'яснюють, що таке домашнє насильство і як діяти, якщо такий випадок стався в твоїй сім'ї.

3.3 Аналіз роботи Денного центру надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства, Кризової кімнати та Притулку для постраждалих від домашнього насильства

Денний центр надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства почав функціонувати в травня 2023 року а Кризова кімната – з січня 2022 року.

З початку російської агресії кризова кімната була зорієнтована на розміщення сімей ВПО. Так у 2022 році там тимчасово проживало 7 сімей ВПО. В подальшому, на протязі року, послугами тимчасового безпечного перебування скористалося 15 жінок, постраждалих від домашнього насильства та 23 дитини. В 2023 році таких осіб було 25 та 29 дітей. В 2024 - 38 жінок та 36 дітей. За 9 місяців 2025 року до кризової кімнати було направлено 37 жінок та 18 дітей.

Рис.3.5. Клієнти кризової кімнати

Нижче подаємо інформацію про тих, хто доставляв постраждалих від домашнього насильства до кризової кімнати.

В 2022 році: СПДН – 0, мобільна бригада – 7, УПП – 5, самозвернення через ЧМЦСС – 3.

В 2023 році: СПДН – 5, мобільна бригада – 12, УПП – 4, самозвернення через ЧМЦСС – 4.

В 2024 році: СПДН – 7, мобільна бригада – 12, УПП – 19, самозвернення через ЧМЦСС – 2.

За 9 місяців 2025 року: СПДН - 10, мобільна бригада - 12, УПП - 11, самозвернення через ЧМЦСС – 2.

За 9 місяців 2025 року в Кризовій кімнаті тимчасовий притулок отримали 37 жінок з дітьми (36), в тому числі 7 родин з числа внутрішньо переміщених (5 дітей). За час перебування, постраждалим особам надано комплексну допомогу (психологічні, інформаційні, юридичні консультації) на основі здійсненої оцінки потреб та індивідуального підходу до клієнта з урахуванням віку, статі, стану здоров'я та соціального становища тощо.

Протягом цього періоду з клієнтами Кризової кімнати проведено 89 інформаційно-роз'яснювальних та профілактичних бесід, 4 інформаційні заходи, 5 інформаційно-тренінгових занять, 2 інтерактивно-групових заняття, 4 майстер-класи, 45 групових занять, 4 групових парних заняття, 13 занять з арт-терапії, одна пісочна терапія, одна казкотерапія, одне заняття-гра, бесіда з елементами тренінгу - 2, 1 - відео-презентація, 1 - екотерапія.

За даний період для клієнток служби Денного центру спільно з Благодійним фондом «Нова сім'я» проведено тренінг на тему: «Запобігання та протидія домашньому насильству» та організовано перегляд відео - презентації на тему: «Конструктивне спілкування, способи уникнення конфліктних ситуацій вдома та суспільстві». Взяли участь 10 жінок. Спільно з партнерами ГО Центр громадської активності «Синергія» проведено бесіду на тему: «Жіноче лідерство – різновид соціального впливу на жінок з метою досягнення цілей. Розвиток лідерських якостей, підвищення самооцінки». В заході взяли участь 12 жінок.

Спільно з представниками Ювенальної превенції Чернівецького РУП проведено соціально-профілактичні бесіди з жінками, інформаційний тренінг на тему: «Запобігання повторним випадкам насильства щодо постраждалої особи», які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, спрямовану на запобігання повторним випадкам насильства та формування нульової толерантності до його проявів у суспільстві. Також продемонстровано документальний фільм «Поруш тишу». Учасниками заходу стали 10 жінок, які є клієнтками центру.

Притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства почав свою роботу в січні 2024 року. За 2024 рік послугами притулку скористалося 12 жінок та 18 дітей. Як правило, постраждалі від домашнього насильства переводилися до притулку після закінчення терміну перебування в кризовій кімнаті. Найменший термін перебування склав 15 діб. Найбільший 5 місяці та 22 доби. Решта постраждалих перебували в межах 3-х місяців, місяця і 15 діб.

За 9 місяців 2025 року до Притулку було скеровано 10 жінок та 18 дітей. Терміни перебування аналогічні минулорічним. Одна постраждала перебуває в притулку з 19.06 по теперішній час.

Рис.3.6. Інформація про клієнтів притулку за гендерною ознакою

Отже, кількість осіб, які потребують послуг притулку, зростає.

За час перебування в Притулку постраждалі від домашнього насильства жінки та їх діти мають змогу стабілізувати свій психо-емоційний стан, вирішити проблеми матеріального та житлового забезпечення, щоб не повертатися в

помешкання кривдника. Шкода, що законодавством передбачається тримісячний термін (у виключних випадках шести місячний) термін перебування в Притулку. Інколи за даний проміжок часу постраждала особа не може вирішити всі необхідні для подальшого життя питання. Основна проблема, це проблема житла. У виключних випадках фахівці Притулку та ЧМЦСС намагаються влаштувати вказаних осіб до благодійних організацій. До прикладу, велику допомогу надає ГО «Вертикаль». За наявності вільних місць вони ніколи не відмовляють в поселення осіб похилого віку. Інколи постраждалих перенаправляють в обласний центр соціально-психологічної реабілітації. На мою думку, на місцевому рівні необхідно створити алгоритм надання довгострокового перебування постраждалих осіб. До прикладу це може бути кімната в модульних містечках для ВПО, шелтерах і таке інше.

Окрім роботи, яка проводиться з постраждалими особами, фахівці Притулку приймають активну участь в просвітницькій роботі. Щомісячно вони проводять вуличні акції по запобіганню та протидії домашньому насильству. Під час таких акцій населенню громади розповідають про домашнє насильство, його наслідки та як діяти в разі, якщо Ви стали жертвою домашнього насильства. Також фахівці Притулку активно долучаються до проведення щорічної акції «16 днів проти насильства».

За час проходження практики та роботі в складі мобільної бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства МБФ «Ініціатива» мною було проведено опитування 35 респондентів. Всі вони є постраждалими від домашнього насильства. Опитування проводилося з метою оцінювання якості послуг, які постраждалі особи отримали в різних спеціалізованих сервісах надання соціально-психологічної допомоги. (Додаток Ж).

В опитуванні взяло участь 35 респондентів. Кількість позитивних відгуків склала 80% (28 осіб). Всі постраждалі від домашнього насильства особи виявилися жінками. Повторно до сервісів надання соціально-психологічної допомоги

звернулося 13 осіб. 25 осіб зверталися з приводу роботи мобільної бригади, 5 – кризової кімнати, 5 – притулку.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі магістерської роботи проведено практичне дослідження діяльності спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства та насильства за ознакою статі на території Чернівецької міської територіальної громади.

На основі аналізу емпіричних даних виявлено основні тенденції, проблеми та напрями розвитку системи підтримки постраждалих осіб. Встановлено, що більшість клієнтів звертаються за допомогою до мобільних бригад або денного центру, що свідчить про зростання рівня обізнаності населення щодо наявних можливостей отримання соціально-психологічної допомоги.

Разом з тим виявлено низку проблем, зокрема недостатнє кадрове забезпечення, обмежені ресурси для тривалої психологічної підтримки та потребу у підвищенні кваліфікації фахівців. Підкреслено важливість міжвідомчої взаємодії та координації дій усіх суб'єктів, задіяних у системі надання послуг постраждалим особам.

Проведений аналіз підтвердив, що спеціалізовані сервіси Чернівецької міської територіальної громади загалом виконують свою функцію щодо забезпечення комплексної допомоги постраждалим, проте потребують подальшої підтримки з боку місцевої влади та розширення матеріально-технічної бази.

Отже, практичне дослідження дозволило конкретизувати особливості діяльності сервісів соціально-психологічної допомоги, оцінити їх ефективність та

окреслити перспективні напрями вдосконалення системи підтримки постраждалих від домашнього та гендерно зумовленого насильства.

ВИСНОВКИ

1. Діяльність спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги розглядається як модель надання адресної допомоги постраждалим від домашнього та гендерно зумовленого насильства. Вказані сервіси, особливо мобільні бригади добре доповнюють роботу стаціонарних установ. Вони дають можливість екстрено реагувати на повідомлення про домашнє насильство та надавати допомогу в зручному для потерпілої особи місті.

2. Спеціалізовані сервіси надання соціально-психологічної допомоги є частиною державної системи реагування на випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

3. Діяльність спеціалізованих сервісів обґрунтовується функціями та основними завданнями. Ця діяльність полягає у виявленні та реагуванні на випадки домашнього насильства. Кожний сервіс (мобільна бригада, денний центр з кризовою кімнатою, притулок) надає ряд послуг, які чітко прописані у відповідних Положеннях.

4. Для якісної роботи вище вказаних сервісів необхідне забезпечення кваліфікованими фахівцями та наявність достатнього фінансування. На території Чернівецької територіальної громади проблем з фахівцями немає. А ось в фінансовому плані існують проблеми. До березня 2025 року частину фінансового забезпечення діяльності денного центру з кризовою кімнатою та притулку проводило UNFPA. Також, завдяки Фонду, паралельно з мобільною бригадою ЧМЦСС, з квітня 2022 року по квітень 2025 року функціонувало додатково дві мобільні бригади надання соціально-психологічної допомоги.

5. Загалом робота спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від насильства в сім'ї на території Чернівецької міської територіальної громади налагоджена та функціонує належним чином. Це дійсно

дієві сервіси надання допомоги, про що свідчать відгуки постраждалих осіб. (під час написання роботи було опитано 35 респондентів за спеціально розробленою формою відгуку, яка міститься в додатках).

6. Разом з тим існує ряд недоліків. Слабо налагоджена взаємодія між суб'єктами, які надають послуги в сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Фахівці Служби у справах дітей дуже рідко виїжджають на виклик, мотивуючи це відсутністю транспорту, закінченням робочого дня, тощо. Не завжди працівники національної поліції виписують тимчасові заборонні приписи. Дуже слабо налагоджена робота з медичними закладами. Осіб з інвалідністю, які зазнали домашнього насильства практично немає можливості доставити в тимчасове безпечне місце перебування.

7. Перспективи роботи спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги залежать від загальних тенденцій сфери соціальних послуг в країні. Велику роль в якості надання послуг будуть відігравати професійність фахівців з соціальної роботи, психологів, фінансова та матеріально-технічне забезпечення. В даний час планується запуск мобільних бригад соціально-психологічної допомоги від Фонду народонаселення ООН.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Аналіз опрацьованих позитивних та негативних аспектів досліджуваної проблематики дозволяє нам зробити наступні рекомендації. Представникам Міністерства соціальної політики України з метою забезпечення оптимального функціонування мобільних бригад соціально-психологічної допомоги, рекомендується:

1. Створити єдиний електронний реєстр випадків насильства із забезпеченням конфіденційності персональних даних. Це дасть змогу покращити взаємодію між спеціалізованими сервісами, національною поліцією, медичними закладами та центрами безоплатної правової допомоги;

2. Розробити регіональні програми розвитку спеціалізованих сервісів, у яких враховуватимуться демографічні особливості, транспортна доступність, рівень соціально-економічного розвитку громад;

3. Запровадити механізм співфінансування з державного, місцевих бюджетів і грантових коштів міжнародних партнерів (UNFPA, UN Women, USAID), що дозволить забезпечити довготривалість надання послуг;

4. Створити національну платформу навчання та комунікацій.

Для Чернівецької міської ради та Департаменту соціальної політики:

1. Забезпечити належне фінансування для роботи спеціалізованих сервісів;

2. Забезпечити матеріально-технічними ресурсами, які необхідні для адекватного функціонування сервісів;

3. Покращити стан міжвідомчої взаємодії, особливо з закладами охорони здоров'я;

4. Оснастити кризові кімнати та притулки безбар'єрною інфраструктурою.

Для Чернівецького міського центру соціальних служб:

1. Створити необхідні умови для співпраці працівників спеціалізованих сервісів надання соціально-психологічної допомоги з іншими суб'єктами, які працюють в сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

2. Постійно організовувати навчання та тренінги для фахівців з метою покращення якості надання соціальних послуг;

3. В зв'язку з великим рівнем професійного вигорання запровадити систему супервізій та психологічної допомоги фахівцям.

Реалізація вказаних рекомендацій допоможе підвищити ступінь доступності та якості допомоги постраждалим від домашнього насильства, зміцнити кадровий потенціал спеціалізованих сервісів, розбудувати ефективну міжвідомчу взаємодію, зменшити рівень повторних випадків домашнього насильства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітична довідка ООН. Гендерно зумовлене насильство. URL: https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-11/UN%20Policy%20Paper%20on%20GBV_FINAL%20UKR
2. Авраменко Д. А. Питання профілактики домашнього насильства. Протидія домашньому насильству: реалії і перспективи: збірник тез обласної науково- практичної конференції (м. Чернігів, 24 жовтня 2019 р.). Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, ЧНТУ, 2019. С. 69-73.
3. Андрієвська Л. М. Соціально-правові аспекти протидії домашньому насильству: практика мобільних бригад. Київ: НАВС, 2021. 160 с.
4. Бабенко О.Е. Оптимізація систем міжнародного та національного законодавства з питань запобігання насильству в сім'ї. Держава і право: збірник наукових праць. Київ: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2010, Вип. 49. С. 239-245.
5. Берlach А.І. Спеціальні заходи попередження насильства. Південноукраїнський правничий часопис. 2015 №4. С. 89-92.
6. Бурлаченко Н. В. Мобільні бригади як форма соціальної роботи з постраждалими від домашнього насильства. Чернігів: НУ «Чернігівський колегіум», 2020. 112 с.
7. Ветренко Т., Климчук Я. Технології соціальної роботи з жінками які постраждали від домашнього насильства. Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка. Вип.№3 Том 1. 2020.
8. Галай А.О. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству: монографія. Київ: КНТ 2014.160 с.
9. Голобородько Д.В. Адміністративно-правові засоби профілактики насильства в сім'ї. Науковий вісник ДДУ внутрішніх справ 2017. №2 130с.

10. Градецька Н.М. Охоронний ордер як превентивний засіб внутрішньосімейних злочинів. *Право*. 2016. №2. С.104-108
11. Громадська громада запобігання насильству в сім'ї: Проєкт «Гармонія». Львів. 2004. 95 с.
12. Демчук В.С. Дайджест опитувань U-Report: II квартал 2023 р. (насильство в міжособистісних стосунках, освіта та міграційні настрої, професійна орієнтація). *Український соціум*. 2023. № 2 (85). URL: <https://orcid.org/0000-0003-1022-0843>.
13. Домашнє насильство: кого і за кого карає закон URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/details/29000805.html>.
14. Домашнє насильство: факти та цифри URL: <https://nonviolence.ed-era.com/intro-facts-statistics>
15. Домашнє насильство. Як захистити себе. Київ. Інтерграфік. 2001. 72с.
16. Дудоров У.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство та насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел КК України). Київ: Ваіте, 2019. 288с.
17. Журавель Т. В. Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей / Т. В. Журавель // Соціальна педагогіка: навч. посібник / за заг. ред. О. В. Безпалько; авт. кол. О. В. Безпалько, І. Д. Зверєва, Т. Г. Веретенко та ін. К.: Академвидав, 2013. С. 197–209.
18. Журавель Т.В. Соціальна профілактика як напрям соціально-педагогічної діяльності. Соціальна педагогіка : навч. посібник / За заг. ред. О. В. Безпалько. К. Академвидав, 2013. 312 с.; С. 85–101.
19. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text.
20. Кримінальний кодекс України №2341-III від 05 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

21. Моніторинг громадської думки населення України. Український інститут соціальних досліджень. Інформаційний бюлетень №11. Жовтень 1997. С. 11.
22. Ковальчук О. І. Організаційно-методичні засади діяльності мобільних бригад соціально-психологічної допомоги. Київ: Мінсоцполітики, 2019. 84 с.
23. Кабанченко Н.М., Бойко О.М. Можливості профілактики насильства в умовах об'єднаних територіальних громад в Україні. Чернігів: ЧНТУ, 2019.С.25-31.
24. Калашник О. І. Правове забезпечення діяльності мобільних бригад у системі протидії домашньому насильству. // *Науковий вісник ХНУВС*. 2021. № 4. С. 78-86.
25. Ковтун А.Ю. Причини та наслідки домашнього насильства. «Протидія домашньому насильству реалії та перспективи»: збірник тез. Чернігів: ЧНТУ, 2019.С. 89-92.
26. Корнієнко М.В. Концептуальні основи протидії насильницьким злочинам щодо дітей. Монографія. Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2019. 318с.
27. Качемировська О.О., Христова Г.О. Стандарти надання соціальних послуг особам, які постраждали від насильства в сім'ї: міжнародний досвід та рекомендації для України. Київ: Запоріжжя: Друкарський світ. 2011. 228с.
28. Ліщинська О.А. Профілактика психологічного насильства в сім'ї та освітньому середовищі. Методичні рекомендації. Національна академія педагогічних наук України. Київ: Міленіум, 2010.68 с.
29. Лях Д.Д. Насильство над жінками в сімейних стосунках. Практична психологія та соціальна робота 2014. С 64-68.
30. La Strada-Україна. Аналіз діяльності притулків, кризових кімнат та

мобільних бригад в Україні (2022). — <https://la-strada.org.ua>

31. Мілорадова Н.Е. Сім'ї «групи ризику» - об'єкт профілактики насильства в сім'ях та жорстокого поводження з дітьми. Вісник національного університету оборони України 2012. В.1 С.205-209.

32. Миронюк Т. В. Проблемні питання запобігання гендерному насильству в Україні. Київ 2018. 135 с.

33. Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства: особливості створення і забезпечення роботи. Методичний посібник під загальною редакцією Качемировська О.О. Київ: ФОП Клименко, 2020 80 с.

34. Моніторинг громадської думки населення України. Український інститут соціальних досліджень. Інформаційний бюлетень №11. Жовтень 1997. С. 11

35. Міністерство соціальної політики України. Звіт про створення та функціонування спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб (2023). <https://www.msp.gov.ua>

36. Національна поліція України. Інформаційний звіт про співпрацю з центрами соціальних служб та спеціалізованими сервісами (2024). <https://www.npu.gov.ua>.

37. Полковенко О.В Домашнє насильство: причини, ознаки, методи попередження. ScienceRise 2015 № 5(1).

38. Портал МВС України. URL: <https://mvs.gov.ua/activity/domestic-violence/responsibility>.

39. Насильство в сім'ї: звинувачуючи жертву – Україна. Звіт Міжнародної Амністії, листопад 2006. URL: <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1164375558>.

40. Про безоплатну правничу допомогу. Закон України від 03.08.2023. № 3460-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

41. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України від 03. 08. 2023. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#n67>.

42. Про затвердження Державного стандарту надання притулку бездомним особам. Наказ Міністерства соціальної політики від 01.07.2022 № 495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1447-13#Text>.

43. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування. Наказ Міністерства соціальної політики України від 02.07.2015 № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text>.

44. Про затвердження Державного стандарту соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах. Наказ Міністерства соціальної політики від 01.07.2022. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-16#Text>.

45. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання. Наказ Міністерства соціальної політики від 01.07.2016. № 716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16#Text>.

46. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації). Наказ Міністерства соціальної політики від 13.10.2017. № 892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>.

47. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги представництва інтересів. Наказ Міністерства соціальної політики 01.07.2022. № 1261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0127-16#Text>.

48. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>.

49. Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Постанова Кабінету Міністрів України від 14.12.2022 № 655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-2018-%D0%BF#Text>.

50. Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства. Указ президента України від 21.09.2020. №398. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3982020-35069>.

51. Про соціальні послуги. Закон України від 27. 04 .2022. № 2671-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

52. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю. Закон України від 03.08.2023. №2558-III. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

53. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від від 10 жовтня 2018 р. N728-р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KR180728?an=1>.

54. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України від 03. 08. 2023. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#n67>.

55. Про затвердженні Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі. Постанова КМ Укрвіни №654 від 22.08.2018р.

56. Про затвердження Типового положення про Денний центр соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі та Спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування. Постанова КМУ № 824 від 21.08.2019 р.

57. Положення про Службу «Денний центр надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі» Чернівецького міського центру соціальних служб. Затверджено Наказом директора ЧМЦСС №1090/05-01 від 29.07.2024 р.

58. Положення Про службу « мобільна бригада соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього та/або насильства за ознакою статі» Чернівецького міського центру соціальних служб. Затверджено Наказом директора ЧМЦСС № 1083/01/05 від 29.07.2024 р.

59. Положення Про службу «Притулок для осіб які постраждали від домашнього та/або насильства за ознакою статі» Чернівецького міського уентру соуіальних служб. Затверджено Наказом директора ЧМЦСС № 1777/01-05 від 24.12.2024 р.

60. Попередження домашнього насильства. Навчальний посібник для консультацій «Гарячих ліній». Упорядники: Краснова О.В., Калашнік О.А. Київ 2016. 90 с.

61. Руднева О. Насильство в сім'ї: міжнародний досвід та сучасні реалії. Юридична Україна. 2010.№8(92).

62. Сукманова Л. Домашнє насильство: дослідження актуальної проблеми сьогодення Юридичний вісник. 2014.№4 С. 215-220.

63. Тітова К.В. Проблеми запобігання насильства в сім'ях бійців ООС. «Протидія домашньому насильству: реалії та перспективи»: збірник тез обласної науково-практичної конференції (м.Чернігів, 24 жовтня 2019 р.) Чернінів: ЧНТУ, 2019.

64. Хавронюк, М. І. Роз'яснення для зацікавлених фахівців щодо змін у кримінальному законодавстві. К, 2018. 219 с.

65. Христова Г.О. насильство Федорович, Н. В., Скіпальська, Г. Б., Краснолобова, І. М., Кочемировська, О. О., Рашко, А. Я., Семенко, І. М., & Яловська В. В. Створення та забезпечення діяльності притулків для осіб, постраждалих від домашнього насильства: метод. посіб. 2019. 254с.

66. Юрків. Я.І. Насильство дітей у сім'ї, як соціально-педагогічна проблема. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». 2013. Випуск 28.

67. UNFPA Ukraine. Мапа спеціалізованих сервісів допомоги постраждалим від насильства: аналітичний звіт. 2023.
68. Albert Bandura Aggression A Social Learning Analysis *співаєт. Richard Walters) 1973*
69. Adams, E. The joys and challenges of semi-structured interviewing. *Community practitioner: the journal of the Community Practitioners' & Health Visitors' Association*, 2010 83с, 18-21.
70. Anyikwa, V. Trauma-Informed Approach to Survivors of Intimate Partner Violence. *Journal of evidence-informed social work*, 2016.45с. doi:10.1080/23761407.2016.1166824.
71. Block, K., Nasr, H., Vaughan, C., & Alsaraf, What responses, approaches to treatment, and other supports are effective in assisting refugees who have experienced sexual and gender-based violence. *IRiS Working paper series*, 2019. 30с.
72. Boscarato K., Lee S., Kroschel J., Hollander Y., Brennan A., & Warren N. Consumer experience of formal crisis-response services and preferred methods of crisis intervention. *International Journal of Mental Health Nursing*, 2014. 345с. C. 287–295.
73. Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. “The Ecology of Developmental Processes.” *In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), Handbook of Child Psychology (Vol. 1).*1998. 164 с.
74. Desai M. Towards Rights-Based Integrated Child Protection Service Delivery Systems. *Rights-Based Direct Practice with Children*, 2019. C.29–61. doi: 10.1007/978-981-13-8534-6_2.
75. Dyches H., Biegel D. E., Johnsen J. A., Guo S., & Min M. O. . The Impact of Mobile Crisis Services on the Use of Community-Based Mental Health Services. *Research on Social Work Practice* ,2002. 12(6), C.731–751. doi:10.1177/104973102237470.
76. Edleson J. L., Lindhorst T., & Kanuha V. K. Ending Gender-Based

Violence: A Grand Challenge for Social Work. Grand Challenges for Social Work Initiative Working Paper 2019. 15 c.

77. Elliott D., Bjelajac P., Falloot R., Markoff L., & Reed B. G. Trauma-informed or trauma-denied: Principles and implementation of trauma-informed services for women. *Journal of Community Psychology*, 2005. 35(4). C.461-477. doi:10.1002/jcop.20063.

78. Ferrari G., Agnew-Davies R., Bailey J., Howard L., Howarth E., Peters T. J., ... Feder G. S. Domestic violence and mental health: a cross-sectional survey of women seeking help from domestic violence support services. *Global Health Action*, 2016. 9(1), 29890. doi: 10.3402/gha.v9.29890.

79. GBV AOR. Handbook for Coordinating Gender-based Violence Interventions in Emergencies. 2019.

80. Glass N., Perrin N., Clough A., Desgroppes A., Kaburu F. N., Melton J., ... Marsh M. Evaluating the communities care program: best practice for rigorous research to evaluate gender based violence prevention and response programs in humanitarian settings. *Conflict and Health*, 2018. 12(1). doi: 10.1186/s13031-018-0138-0.

81. Holmgreen L., Tirone V., Gerhart J., & Hobfoll S. E. Conservation of Resources Theory. *The Handbook of Stress and Health*, 443–457 Humanitarian Response Plan 2019. 83 c. C. 23-28.

82. Judith Levis Herman Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence—from Domestic Abuse to Political Terror 1992. 95c.

83. James L. E., Welton-Mitchell C., Laird B., Neiman A., & O'Connor M. Feasibility and acceptability study of the IRC's mobile and remote GBV service delivery in Myanmar, Burundi and Iraq. New York: International Rescue Committee. 2018. 95 c. C. 44-52.

84. Kakulu I. Qualitative Research Strategies and Data Analysis Methods in Real Estate Research—An innovative approach using the BB Model. 2014. 156 c.

85. Kirst M., Pridham K. F., Narrandes R., Matheson F., Young L., Niedra K., & Stergiopoulos V. Examining implementation of mobile, police-mental health crisis intervention teams in a large urban center. *Journal of Mental Health*, 2015. 24(6), C.369–374. doi: 10.3109/09638237.2015.1036970.
86. Kulkarni S. J., Bell H., & Rhodes D.M. Back to basics: essential qualities of services for survivors of intimate partner violence. *Violence Against Women*, 2012. 18(1). doi: 10.1177/1077801212437137.
87. Lilleston P., Winograd L., Ahmed S., Salamé D., Al Alam D., Stoebenau K., Joergensen P. Reaching Refugee Survivors of Gender-Based Violence: Evaluation of a Mobile Approach to Service Delivery in Lebanon. 2019. 43 c.
88. Neiman A., Crabtree K. & O'Connor M. Guidelines for Mobile and Remote Gender-Based Violence (GBV) Service Delivery. New York: International Rescue Committee. 2018.
89. Parsons T. *Societies: Evolutionary and Comparative Perspectives*. 1966. 518 c. C.371-411.
90. Richard S. Lazarus *Societies: Evolutionary and Comparative Perspectives* 1966. 346 c. C. 189-196.
91. Rees S., Silove D., Chey T., Ivancic L., Steel Z., Creamer M., ... Forbes D. (2011). Lifetime Prevalence of Gender-Based Violence in Women and the Relationship With Mental Disorders and Psychosocial Function. *JAMA*, 2011. 306c. doi:10.1001/jama.2011.1098
92. Simone de Beauvoir *The Second Sex (Le Deuxième Sexe)*, 1949)
93. Stark. E Coercive Control: How Men Entrap Women in Personal Life 2007. 154c. C. 45-51.
94. Sullivan C. M. Examining the Work of Domestic Violence Programs Within a «Social and Emotional Well-Being Promotion» Conceptual Framework. 2016. 33c.
95. Tol W. A., Stavrou V., Greene M. C., Mergenthaler C., Ommeren M. V.

& Moreno C. G. Sexual and gender-based violence in areas of armed conflict: a systematic review of mental health and psychosocial support interventions. *Conflict and Health*, 2013. 9c. 7(1)

96. United Nations High Commissioner for Refugees. *Gender Equality Promising*. 2017.

97. United Nations Population Fund. *Emergency Mobile Teams: Gender-Base* 2016.

98. World Health Organization. *World Report on Violence and Health*. Geneva: WHO, 2002. 360c.

99. Wirtz A. L., Glass N., Pham K., Abera A., Rubenstein L. S., Singh S. & Vu A. Development of a screening tool to identify female survivors of gender-based violence in a humanitarian setting: qualitative evidence from research among refugees in Ethiopia. *Conflict and Health*, 2013. 303c. т.7 C.234-239.

100. Wolker, L. *The Battered Woman Syndrome*. — New York: Springer, 2016. 280 c.

101. Zeman L. Domestic Violence: A Review for Case Managers of Regulations, Women's Center Services, and Referral Questions. *Care managementjournals: Journal of case management; The journal of long term home health care*, 2004. 13-8. doi:10.1891/cmaj.5.1.13.61267.

ДОДАТКИ

Додаток А

Форма первинного оцінювання випадку домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі

І. Інформація про особу, яка заявляє, що постраждала від насильства (далі - ймовірно постраждала особа)

ІІ.

Дата заповнення	Час заповнення
ПІБ	
Дата народження	
Місце проживання	
Місце роботи/навчання	

Стать та вікова група

☐ Жіноча
☐ Малолітня дитина до 14 р.
☐ Неповнолітня дитина (14 – 18 р.)
☐ Повнолітня особа (18 – 44 р.)
☐ Повнолітня особа (45 – 65 р.)
☐ Повнолітня особа старше 65 років | ☐ Чоловіча
☐ Малолітня дитина до 14 р.
☐ Неповнолітня дитина (14 – 18 р.)
☐ Повнолітня особа (18 – 44 р.)
☐ Повнолітня особа (45 – 65 р.)
☐ Повнолітня особа старше 65 років |
|---|---|

Короткий опис випадку домашнього та / або насильства за ознакою статі зі слів постраждалої особи

Чи вважає ймовірно постраждала особа що вона зараз знаходиться у безпеці?	
☐ Так ☐ Ні ☐ Важко відповісти	
Якщо відповідь НІ або ВАЖКО ВІДПОВІСТИ – необхідно перейти до Форми оцінювання типу випадку вчинення насильства, що визначається згідно з таблицею 6.1 Соціальної картки сім'ї/особи, затвердженої наказом Міністерства соціальної політики України від 13 липня 2018 року № 1005 „Про затвердження форм обліку соціальної роботи з сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах”, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 року за № 943/32395	
Чи є у постраждалої особи безпечне місце перебування / проживання?	
☐ Так	☐ Ні
(вказати за бажанням адресу)	постраждала особа потребує забезпечення тимчасовим місцем перебування: у родичів/знайомих, притулок, денний центр, кризова кімната, лікарня тощо <i>(якщо так, то необхідне виділити або підкреслити)</i>
Чи проживає постраждала особа разом з особою, стосовно якої є підозри щодо вчинення насильства (далі – потенційний кривдник)?	
☐ Так	☐ Ні
Ступінь родинних або інших зв'язків з потенційним кривдником (для випадків вчинення домашнього насильства, необхідне відмітити):	
☐ подружжя; ☐ колишнє подружжя; ☐ наречені; ☐ мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя); ☐ особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають	

(не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;

- ☐ особи, які мають спільну дитину (дітей);
- ☐ батьки (мати, батько) і дитина (діти);
- ☐ дід (баба) та онук (онука);
- ☐ прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- ☐ вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- ☐ рідні брати і сестри;
- ☐ інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука);
- ☐ діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими;
- ☐ опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;
- ☐ прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя;
- ☐ інші родичі (за умови спільного проживання);
- ☐ інші особи, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання
- ☐ інші родичі, інших особи, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання

Чи проживають із постраждалою особою діти?

☐ Так

☐ Ні

ПІБ дитини

Вік дитини

ПІБ дитини

Вік дитини

Чи є діти свідками / постраждалими від домашнього насильства?

☐ Так

☐ Ні

З ким проживає дитина/діти?

☐ Батьки (мати, батько)

☐ Один з батьків

☐ Дід (баба)

☐ Інший родич _____

(вказати)

☐ Опікуни,

піклувальники

☐ Прийомні батьки

☐ Батьки-вихователі

☐ Патронатні вихователі

II. Оцінювання типу випадку вчинення насильства

Працівнику _____ __(ППП) вдалося провести оцінювання стану ймовірно постраждалої особи на момент відвідування (додаток 1)	☐ Так ☐ Н і
Ймовірно постраждала особа відмовилася від оцінювання	☐ Так ☐ Н і
Оберіть та підкресліть варіанти відповідей. Відповідь «ТАК» на будь-яких двох з питань № 1 - 5 автоматично оцінюється, як екстрений випадок	Кількість відповіде й Так
1. Чи погрожував потенційний кривдник застосувати та/або застосовував зброю або інші предмети, які можуть спричинити шкоду життю та здоров'ю ймовірно постраждалої особи та / або її дітям?	☐ Так ☐ Н ☐ Без і відповіді /Невідомо
2. Чи погрожував потенційний кривдник вбити ймовірно постраждалу особу та / або її дітей?	☐ Так ☐ Н ☐ Без і відповіді /Невідомо
3. Чи допускає ймовірно постраждала особа, що потенційний кривдник може спробувати вбити її та / або її дітей?	☐ Так ☐ Н ☐ Без і відповіді /Невідомо
4. Чи коли-небудь потенційний кривдник душив/ передавлював горло ймовірно постраждалій особі?	☐ Так ☐ Н ☐ Без і відповіді /Невідомо
5. Чи раніше застосовував потенційний кривдник фізичне насильство, яке мало наслідки спричинення середнього та/ або тяжкого ступеня тілесних ушкоджень?	☐ Так ☐ Н ☐ Без і відповіді /Невідомо
Оберіть та підкресліть варіанти відповідей. Відповідь «ТАК» на щонайменше 4 з питань № 6 - 11 автоматично оцінюється, як складний випадок	Кількість відповіде й Так
6. Чи застосовувався протягом останнього року до потенційного кривдника спеціальні заходи?	☐ Так ☐ Н ☐ Без і відповіді /Невідомо
7. Чи потенційний кривдник має вогнепальну зброю?	☐ Так ☐ Н ☐ Без і відповіді

		/Невідомо
8. Чи потенційний кривдник схильний до сильних та / або постійних ревнощів стосовно ймовірно постраждалої особи?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
9. Чи висловлював потенційний кривдник наміри та/або намагався вчинити самогубство?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
10. Чи потенційний кривдник залякував, переслідував або погрожував ймовірно постраждалій особі та / або її дітям?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
11 Чи здійснював потенційний кривдник напади на ймовірно постраждалу особу та/або її дітей за межами місця проживання?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
Оберіть та підкресліть варіанти відповідей. Відповідь «ТАК» на щонайменше 8 з питань № 12 - 21 автоматично оцінюється, як середній випадок	Кількість відповідей й Так	
12. Чи утримував потенційний кривдник ймовірно постраждалу особу та / або її дітей проти її волі в певному місці або будь-яким іншим чином обмежував свободу, у тому числі свободу в спілкуванні?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
13. Чи вплинула поведінка потенційного кривдника на безпеку ймовірно постраждалої особи та / або безпеку її дітей?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
14. Чи потенційний кривдник має алкогольну, наркотичну, ігрову або інші залежності або зловживає алкогольними напоями?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
15. Чи потенційний кривдник коли-небудь погрожував вбити, вбив або завдавав навмисно шкоди домашній та / або іншій тварині?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
16. Чи потенційний кривдник вчиняв відносно ймовірно постраждалої особи фізичне та / або сексуальне насильство, коли вона була вагітна або з новонародженою дитиною / немовлям?	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
17 Чи потенційний кривдник має фінансові проблеми? (відсутність самостійного доходу, борги, кредити, інше _____)	☐ Так ☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо

18. Чи були випадки після одруження або проживання разом, коли потенційний кривдник покидав сім'ю без причини та без надання пояснень?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
19. Чи відомо ймовірно постраждалій особі, що потенційний кривдник колись притягувався до кримінальної відповідальності за вбивство, спричинення тілесних ушкоджень, зґвалтування або інші злочини на сексуальному ґрунті?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
20. Чи потенційний кривдник виганяв ймовірно постраждалу особу та / або її дітей з місця проживання та / або погрожував здійснити такі дії?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
21. Чи є щось додаткове, що змушує ймовірно постраждалу особу турбуватися про її безпеку? Що саме турбує постраждалу особу?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді /Невідомо
Рівень небезпеки: Екстрений випадок із високим рівнем небезпеки (_____відповідей ТАК) – терміново повідомити поліцію, уповноважену особу, за потреби транспортувати ймовірно постраждалу особу до безпечного місця, поінформувати постраждалу особу про її права. Складний випадок із середнім рівнем небезпеки (_____відповідей ТАК) – поінформувати постраждалу особу про її права, отримати від постраждалої особи згоду на передачу інформації про факт насильства стосовно неї до інших суб'єктів, поінформувати поліцію / уповноважену особу, розробити план безпеки Середній випадок із низьким рівнем небезпеки (_____відповідей ТАК) – поінформувати ймовірно постраждалу особу про її права, можливості отримання допомоги, розробити план безпеки.			
Працівник оцінює рівень небезпеки як _____ та вважає, що особа _____ є/не є постраждалою та перебуває/не перебуває в потенційно небезпечній ситуації (потрібне підкреслити)			
Підпис працівника, який провів оцінку рівня небезпеки _____ (ПІБ) дата _____._____20__ рік.			
Постраждала особа _____ (ПІБ) поінформована про рівень небезпеки З моїх слів зафіксовано вірно. Підпис постраждалої особи			

дата _____. 20__ рік.	
Інформування суб'єктів взаємодії, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому та/або насильству за ознакою статі відбувається за наявності добровільної поінформованої згоди постраждалих осіб	
Реагування у екстреному або складному випадку : Повідомлення поліції « _____ » _____ (вказати дату, час, посадову особу, що прийняла виклик) Повідомлення уповноваженої особи: « _____ » _____ (вказати дату, час, посадову особу, що прийняла повідомлення) Виклик екстреної медичної допомоги: « _____ » _____ (вказати дату, час, посадову особу, що прийняла повідомлення)	

Примітка:

1. Форма заповнюється працівниками, які входять до складу мобільної бригади соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього та /або насильства за ознакою статі, із урахуванням Акту оцінки потреб сім'ї/особи (за наявності), затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 13 липня 2018 року № 1005 «Про затвердження форм обліку соціальної роботи з сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 року за № 943/32395.

Додаток Б

**План заходів щодо безпеки
постраждалої особи від домашнього насильства та/або
насильства заознакою статі**

Подумайте про свою безпеку завчасно та підготуйтеся:

ДЛЯ ВАШОГО ЗАХИСТУ

I. Запишіть важливі для Вас номери телефонів (родичі, друзі, соціальна служба, спеціалізовані служби тощо) та зберігайте їх у місці, де Ви легко зможете знайти їх та взяти з собою.

№ п/п	Номер телефону	Ім'я людини / назва закладу
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		

ВИВЧИТЬ ОЗНАКИ, ЩО МОЖУТЬ СВДЧИТИ ПРО ЗАГРОЗУ НАСИЛЬСТВА

-ЗАЛИШІТЬ ОСЕЛЮ ДО ТОГО, ЯК НАСИЛЬСТВО РОЗПОЧНЕТЬСЯ

II. Дайте відповіді собі, як Ви будете діяти у випадку насильства:

Як я можу вибратися з дому / квартири у разі потреби?

Як гарантувати безпеку дітям?

Якщо я піду чи підуть діти зі мною?

Чи мої документи (паспорт, свідоцтва про народження дітей, ідентифікаційний код, дипломи), гроші, ключі лежать так, що їх можна легко захопити з собою? Чи лежать вони в одному місці? Де вони лежать?

Чи підготовлений завчасно комплект одягу, ліків, інших важливих речей (наприклад, улюблена іграшка для дитини) на випадок, якщо доведеться швидко залишити оселю _____

Чи відкладено грошову суму, якої вистачить на виклик таксі, у разі якщо потрібно _____ буде _____ швидко втекти? _____

У кого я можу залишити частину грошей, одяг, копії документів та інші необхідні речі?

№	Ім'я людини/назва закладу	Контактна інформація (точна адреса, телефон)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

У мене завжди є при собі дрібні гроші та номери телефонів? _____

Кому із сусідів можна розповісти про ризик насильства та попросити викликати поліцію, якщо вони почують підозрілий шум?

Де вдома можна переховатися під час сварки (подалі від небезпечних предметів та „глухих кутів”)? _____

Отже, для підвищення рівня Вашої безпеки у випадку насильства Ви маєте:

1. Продумати свої дії заздалегідь та впевнитися, що Ви готові до ситуації, наскільки це можливо.
2. Подумати про те, як забезпечити безпеку дітей.
3. Завчасно знайти таке місце, куди б Ви змогли піти у разі небезпеки.
4. Розказати про насильство чи його загрозу тим, кому Ви довіряєте (друзям, родичам).

5. Звертатися для допомоги та підтримки до відповідних служб.

ДЛЯ ЗАХИСТУ ВАШИХ ДІТЕЙ

Чи знають діти ситуацію, яка відбувається (в контексті ризику насильства)?

Чи згодні сусіди, щоб, у разі небезпеки, діти могли залишитися з ними на деякий час? _____

Чи знають діти, як дістатися до безпечного місця та до кого можна піти у випадку домашнього насильства (нижче вкажіть щонайменше 3 місця, куди можуть піти діти): _____

№	Ім'я людини/назва закладу	Контактна інформація (точна адреса, телефон)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Додаток В**ДОБРОВІЛЬНА ІНФОРМОВАНА ЗГОДА**

Я, _____

(прізвище, ім'я, по батькові постраждалої особи, дата народження, контактний № телефону)

надаю свою добровільну поінформовану згоду

(прізвище та ініціали фахівця)

повідомити про факт вчинення щодо мене домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі інших суб'єктів взаємодії, для отримання мною в подальшому необхідних послуг та допомоги відповідно до чинних нормативно-правових актів України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.

Суб'єкти, яким буде надана інформація: _____

Інформацію про свої права, як постраждала особа від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, отримала в повному обсязі.

Особистий підпис постраждалої особи _____ / _____ /

Дата " ____ " _____ 202__р.

Додаток Г

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
про нерозголошення інформації щодо притулку для осіб,
які постраждали від домашнього насильства
та/або насильства за ознакою статі

Мені (нам)* _____

(прізвище, ім'я, по батькові постраждалої особи/сім'ї, яку/яких направлено до Притулку)

надано інформацію про місцезнаходження, перелік послуг і завдання Притулку.

У зв'язку із цим зобов'язуюсь/зобов'язуємося не розголошувати інформацію про місцезнаходження Притулку, його працівників та інших осіб, які перебувають у Притулку.

Я (ми) усвідомлюю(ємо), що це є складовою частиною моєї (нашої) безпеки та безпеки інших осіб, які перебувають у Притулку, та його працівників.

_____ 20__ р.	_____	_____
	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____ 20__ р.	_____	_____
	(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____ 20__ р.	_____	_____
	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Зобов'язання про нерозголошення інформації підписане в присутності:

(прізвище, ініціали, посада працівника Притулку)

* Якщо направляють усю сім'ю до Притулку, зазначається прізвище, ініціали, рік народження одного з дорослих членів сім'ї.

Додаток Д

**Аналіз виїздів мобільної бригади соціально-психологічної допомоги
постраждалим від домашнього насильства ЧМЦСС за період 2021- 9 місяців
2025 року.**

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	9 місяців 2025 року
Загальна кількість випадків домашнього насильства	166	265	273	386	339
Форма насильства:					
Психологічне	92	185	172	239	185
Фізичне	68	73	93	138	150
Економічне	6	7	8	12	4
Вид насильства:					
Домашнє насильство	136	209	217	344	271
Насильство щодо дитини	23	34	53	35	63
Жорстоке поводження	4	2	3	7	2
Стать потерпілої особи;					
Жіноча	144	237	236	337	283
Чоловіча	22	28	37	49	56
Ознака сім'ї:					
Багатодітні	14	12	18	10	7
Особи з інвалідністю	6	7	9	5	13
Родини військовослужбовців	--	--	2	4	2
Родини що потрапили в СЖО	85	114	112	142	148

Інші	75	102	124	225	169
Ознака кривдника:					
Алко, наркозалежність	18	21	25	19	9
Військовослужбовець	--	--	8	2	36
Дитина	2	5	4	8	4
Раніше засуджений	3	8	6	2	3
інші	143	231	230	356	287
Від кого надійшло повідомлення:					
СПДН	135	222	137	318	238
ПП	--	--	2	15	18
СЮП	22	30	95	33	60
Особисті звернення	8	10	12	18	20
Навчальні заклади	1	3	1	2	3

Додаток Ж

Оцініть якість надання послуг спеціалізованими сервісами надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства.

1. Ім'я(за бажанням)_____

2. Стать:

- чоловіча

- жіноча.

3. Вік:

- 18 -30

- 31 – 40

- 41 – 50

- 51 – 60

- 60 +

4. Стосовно якого сервісу надається відгук:

Мобільна бригада

Денний центр

Кризова кімната

Притулок

5. Звернення:

- первинне

- повторно.

6. Чи ставилися до Вас фахівці сервісу з повагою, доброзичливістю та розумінням:

- так

- ні

7. Чи вимагали фахівці сервісу від Вас матеріальну, чи будь-яку іншу винагороду:

- так

- ні

8. Чи допомогли фахівці сервісу у вирішення Вашої проблеми

- так

- ні

- частково.

9. Чи проінформовані Ви куди можна оскаржити дії фахівців сервісу:

- так

- ні

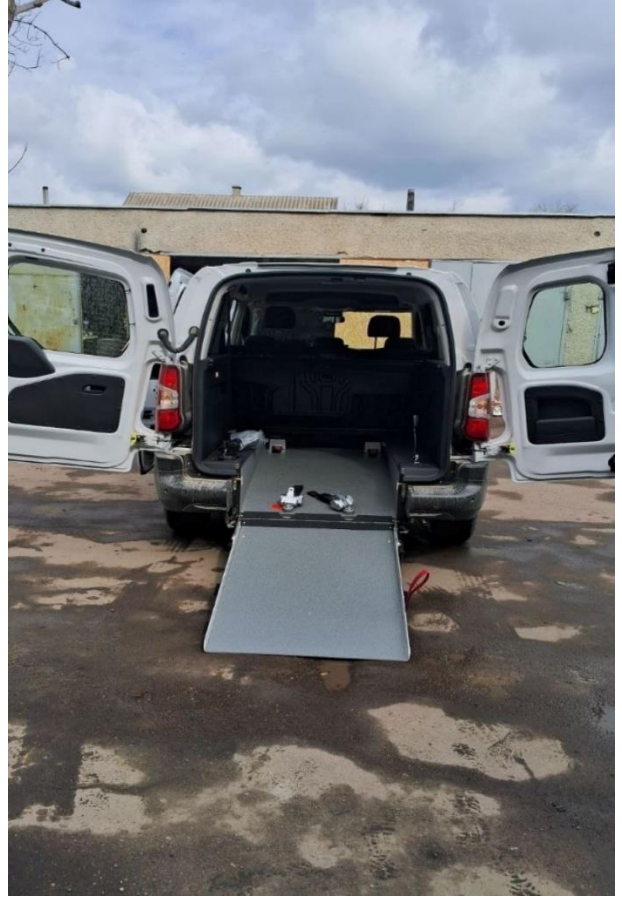
10. Залиште короткий відгук про роботу сервісу_____

11. Номер телефону(за бажанням) для отримання зворотнього зв'язку.

Дякую

В опитуванні взяло участь 35 респондентів. Кількість позитивних відгуків склала 80% (28 осіб). Всі постраждалі від домашнього насильства особи виявилися жінками. Повторно до сервісів надання соціально-психологічної допомоги звернулося 13 осіб. 25 осіб зверталися з приводу роботи мобільної бригади, 5 – кризової кімнати, 5 – притулку.

Додаток 3

Додаток К

Додаток Л

Додаток М

